УРГАСА ХУРЯАЛГЫН ШИИДХЭХЫ ҮЕ ЕРЭЭ

Сентябриин 15-най байдалаар республика дотор 195.988 га тарян хадагдаагүй, 5274 га хартаабха малтагдаагүй, 14396 га кукуруза хуряагдаагүй байна

ТАРЯА ХУРЯАЛГААР ЗАХААМИНАЙ, ЯРУУНЫН, ЗЭДЫН, ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГУУДАЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУД ГЭЭГДЭЛДЭ ОРОНХОИ

НҮХЭД МЕХАНИЗАТОРНУУД! Ажалайнгаа бүтээсэ улам дээшэлүүлжэ, ургаса хуряалгаяа улам хурдадхая

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...ПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 221 (9975) | 1962 оной сентябриин 18, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, ...ХОЗУУДТА УРГАСА ХУРЯАЛГА, ...АМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

сентябриин 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

...й болон ...лени	Хадагдаһаниинь бүхыдөө	Суглуулан сохигдоһониинь	Хартаабхын хуряагдаһаниинь	Кукурузын хуряагдаһаниинь	Намарай паар хахалагдаһаниинь
...анай	62	78	43	92	20
...хын	80	56	38	98	25
	—	—	50	—	—
...алиин	63	63	28	82	32
...й	52	80	44	82	29
...хын					
...ни	**65**	**69**	**39**	**90**	**25**
...й	56	72	36	74	15
	50	51	1	81	25
...най	34	50	20	81	9
	65	56	25	82	7
...ни	**55**	**59**	**26**	**79**	**15**
...н	54	44	40	76	9
	64	65	20	50	11
...управлени	**59**	**56**	**27**	**51**	**10**
...йн	62	91	19	58	14
...Шэбэрэй	61	54	33	93	18
...гын	52	84	—	73	15
...тайн	55	84	59	91	22
...Үдын					
...ни	**57**	**72**	**36**	**82**	**17**
...Байгалай	56	—	—	80	—
...н	2	100	65	—	—
...тын жэшээтэ					
	70	83	13	95	—

...һэн 5 хоногто Кабан-... Түнхэнэй, Баргажанай, ...тайн аймагуудай кол... ...хозууд нилээд һай... ...дэлжэ гараа. Эдэ ай... ...й ажахынууд 5 үдэртэ ...тарянайнгаа 10—13 ...ые хуряажа шадаа.

...нскын аймагайхид та... ...лгаяа 80 процентдэ ...байнхай. Эндэ илан... ...ергинскэ совхоз ху... ...эршэмтэйгээр ябуул... ...совхозой 3-дахи отде... ...ряалгаяа үглөө мүнөө ...ээ байна. Мүн энэ ай... ...ажахынууд хартаабхын... ...процентые малтаа. 6 ...ран гектар намарай ...хахаланхай. Мүнөө ...магай ажалшад сен... ...20 болотор таряа ...тэрэниие гүрэндэ ху... ...түсэб, уялгануудаа ...н түлөө үсэд шан... ...сэнэ.

...хадалга, гүрэндэ ту... ...Тарбагатайн аймагта ...р ябана. Энэ аймагай ...гүрэндэ таряа ху... ...социалис уялгаяа ...ээ байнхай. Эндэхи ...ай нэрэмжэтэ, «Друж... ...Маяк» колхозууд оро... ...ранай баян ургаса ...гүрэндөө таряа ху... ...түсэбөө 2-3 дахин ...дүүргэнэ. Энэ ай... ...хуряагдаад байһан 12 ...гаран гектар дээрэһээ ...эргээр 13 центнер та... ...абтаба. Тиигэжэ энэ ай... ...ургасынгаа талаар ...дээрээ республика соо... ...имлэжэ ябана. Удаань ...Шэбэрэй, Прибайка... ...аймагууд ороно. Ивал... ...рушалгын жэшээтэ ажа... ...тарай 10,3 центнер та... ...рана.

...бэшье ургаса хуряал... ...хы дээрээ хангалта... ...ябуулагдана. Сентяб... ...-һаа 15 болотор оро... ...наймнай миил 7 про... ...ряагдаа. Энэ үедэ ур... ...хоногойхиһоо 12772 ...тарян бага хадагдаа. ...хуряалгаараа илан... ...дын, Яруунын, Захаа... Бэшүүрэй, Хяагтын, Загарайн аймагууд ...оронхой. Үнгэрһэн 5 ...туршада Зэдын ай... ...колхоз, совхозууд та... ...гаа миил 2 процентые ...а. Мүнөө энэ аймагай ...ай хахадынь хадагдаа... ...дээрээ һуужа байн... ...нхид шэниисынгээ ойролдоо 38 процентые, ешмээнэй—9, гэршүүхын—4 процентые хуряагаа. Мүнөө хүрэтэр эндэ 250 га горох, хоёр мянгаад гектар кукуруза хадагдаагүй байха юм.

Партиин Зэдын райком, аймгүйсэдком, Хяагтын нютагай үйлэдбэрнин управлениин хүтэлбэрилэгшэд хура бороо ороно гэһэн шалтаг бариад һуухаяа болижо, ургаса хуряалгаяа хурдадхаха эрид хэмжээ абаха уялгатай.

Мүн иимэрхүү байдалда ороoһо таряагаар баян Бэшүүрэй аймагай ажахынууд оронхой. Тус аймагай колхоз, совхозууд үнгэрһэн 5 хоногто ойролдоо 2500 гаран гектар таряа хадаа гэхэ гү, али бүхы тарянайнь миил 5 процент болоно. Мүнөө энэ аймагай полинууд дээрэ 21 мянга гаран гектар тарян ургажа байһаар.

Эды шэнээн тарян Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынуудта хадагдаагүй байна. Эхэ орондоо ороoһо таряа ехээр худалдаха гэһэн социалис мүрысөө үүсхэһэн мухар-шэбэрэйхид ехэхэн гээгдэлдэ оронхой.

Газаа хүйтэн боложо, хартаабха хуряаха сагай үнгэржэ байгаашье һаа, энэ хүдэлмэри зарим газарта яаха аргагүй удаарна. Зэдын аймагайхид ойролдоо 182 гектар хартаабха тариһан аад, тэрэнэйнгээ миил 2 гектарынь хуряагаад байна. Хартаабха малталга Загарайн, Хяагтын, Прибайкалиин аймагуудта удаарна.

Хуряалгын бүхы болзорой үни хада үнгэрбэшье, Хориин аймагта кукурузынь 50 процент хуряагдаагүй байһаар, энээниие юугээр шалтагаалха гээшэб? Жэлһээ жэл бүри адуу малаа тэжээлээр хангадаггүй хориинхид яахадаа энэ үнэтэ ургамалаа хосоргожо байнаб гэжэ партиин райкомой секретарь нүхэр Ренчинов, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Бальжинимаевһаа асуухаар болоо.

Ургаса хуряалгын шиидхэхы үе ерээ. Эдэ үдэрнүүдтэ хуряалгынгаа бүхы техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, Агууехэ Октябриин социалис революциин 45 жэлэй ойн баярай урдахи мүрысөөндэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхэ гээшэ ажахы бүхэнэй нангин уялга мүн.

1962 оной сентябриин 17-ной мэдээгээр республикымнай колхоз, совхозууд гүрэндөө 563.703 центнер гэхэ гү, али 3.382.218 пүүд таряа худалдаа. Тиигэжэ республикамнай абаһан социалис уялгаяа 45,1 процент дүүргээ.

Түрүү зэргэдэ Тарбагатайн аймаг ябана. Тэдэнэр 63.572 центнер таряа тушаагаад байнхай. Социалис уялгань 71 мянган центнер.

Мүрысөөндэ илагшад

Манай «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин механизаторнууд социалис мүрысөөнэй һүүлэй табан хоногой дүн гаргахада, механизаторнууд: Жамсаран Ганжуров, Дамдин Цынгунов гэгшэд лафетнэ жаткаар үдэр бүри дунда зэргээр 34 гектар таряа хадажа, социалис мүрысөөндэ илаа. Тэдэнэр 15—15 түхэриг шан абаа.

Тэрэшэлэн комбайнернууд: Санжажит Дабаев, Николай Галсанов хадаһан баал суглуулжа сохиходоо, 10 гектар нормын орондо үдэртөө 28—30 га хуряадаг байна.

Мүнөө хоёрдохи отделениинхид үдэр бүри 10—15 автомашинаар таряа бэлэдхэлэй пунктда ябуулна. Сентябриин 14-нэй мэдээгээр эндэхид гүрэндөө 1500 центнер таряа худалдажа, түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөө.

Ц. Сагалеев.

Зэдын аймаг.

ТҮРҮҮЛҺЭЭР

Бэшүүрэй совхозой 2-дохи отделениин комбайнернууд И. Санжицыренов, Б. Дугаров гэгшэд сагай уларилай муу байбашье, халаан бүхэнэйнгөө даабариие ходоодо хоёр дахин үлүүлжэ, хахад һарын туршада «С-6» комбайнаар тус бүридөө 400 гектар таряа хадаа.

Совхоз доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэ нүхэднай эрхимлэн, совхозой дирекциин ба парткомой дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаһан байна.

Мүнөө үедэ эдэнэр унагааһан таряагаа хуряан сохижо байнхай.

Д. Тогошиев.

Улаан тугта агрегат

Ново-Селенгинск тосхонһоо баруулжаа дүрбэн километртэ, Улаан Сэсэг гэжэ нютагта полевой стан бии юм. Тэрэниие тойроод заха хизааргүй гэхээр үргэн тарялан харагдана. Алтан шаргал толгойтой шэниисын залаанууд шэрбэгэрхэн һахалаа шэрхылгэжэ, эдеэгээ даажа ядан, иишэ тиишээ дохилзонод.

Энэ хадаа Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой үндэр ургасатай тарялан болоно. Хүри улаан будагтай комбайнууд халюурма таряае хадажа ябана. Набтаршаг гүбээгэй ташалангаар гаража ерэһэн «СК-3» комбайниие артелиин түрүү механизаторнуудай нэгэн Дашидондок Ганжуров жолоодоно.

Комбайнер Дашидондок Ганжуров таряа хуряалгын эхилхэһээ урда тээ үдэр бүри 20 гектарһаа доошо бэшэ таряа суглуулжа абаха, газарайнгаа һолоомые хуряаха гэхэ мэтэ уялгануудые абаһан байха юм. Тиихэдэ хуряаһан газар дээрээ нэгэшье залаа гээхэгүй гэжэ энэ уялга соонь бэшээтэй.

...Халууншье бэшэ, хүйтэншье бэшэ, аятай зохид үдэр тохёолдобо. Үүлэнэй забһараар наран шагаана, заримдаа хорогодоно. «СК-3» комбайн сабшагдаһан таряае аятай доогуур малтан суглуулна. Дашидондок Ганжуров томо балсантай шанга гараараа штурвалаа бажуугаад, комбайнай гэшхүүр дээрэ зогсожо, урагшаа хёрхоор шэртэнэ.

Тус комбайнай хойноһоо унаһан нэгэшье тарян харагданагүй, газараа тойроодүй ябатарнь бункерынь дүүрэшэнэ. Тэрэнэй сохиһон таряае Николай Аюров «ГАЗ-51» маркын ашаанай машинаар зөөдэг юм.

— Хэрбээ хуряажа байһан тарянайнгаа полевой станһаа холо һаань, ганса машинаар Ганжуровай комбайнай таряа зөөжэ үрдихэгүй байнаб. Стандаа дүтэ хадань туласажа байнаб,—гэжэ жолоошон Аюров хөөрэнэ.

Дашидондок Ганжуров үглөөнэй долоон часта комбайнаа тоһодожо, һуладаһан гайка, шүрэбүүдыень шангадхажа, машинаяа 9 час багта бэлэн болгодог. Тиигээд һүниин 12 час болотор ажалладаг. Нормоороо 14 га баал суглуулха ёһотой аад, халаан соогоо 18—20 гектар суглуулдаг юм.

Колхозой партийна эхин эрганизаци комбайнернуудай мүрысөөнэй дүнгүүдые таба хоноод гаргана. Сентябриин 5-һаа 10 болотор энэ механизатор 116 гектар хуряагаа. Ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө нүхэр Ганжуровай жолоододог комбайнайнь бункер дээрэ колхозой правлени болон партийна комитедэй барюулһан дамжуулгын улаан тугхан толорно.

Эндэ нүхэр Ганжуров шэнги һайнаар хүдэлдэг түрүү механизаторнууд олон. Жэшээнь, Владимир Монсорунов Дабаан-Ара гэжэ нютагта ургаһан таряа хадана. Тэрэнэй комбайн нэгэшье һаатажа байдаггүй, жэжэ божо юумэнэйнь эбдэрээшье һаа, энэ нүхэр тэрэнээ өөрөө заһаад, халаанайнгаа даабариие 150—160 процент дүүргэдэг.

Б. Ширеторов.

Эршээ, хүсэеэ улам шангадхан...

Чисаанын совхозой тарялан дээрэ хүсэтэ комбайнуудай хүнхинөөн үдэр, һүнигүй зэдэлнэ. Талын капитанууд—Б. Д. Бадмаев (нэгэдэхи отделени), Б. Дашицыренов, Ч. Д. Цыденмункуев (хоёрдохи отделени), Д. Н. Галданов, Ц. Д. Лхасаранов гэгшэд халаан соогоо өөһэдынгөө жолоододог комбайнаар 35—40 гектар хүрэтэр хадана. Ургасын гараса яһала һайн. Эгээл тиимэһээ эндэхи механизаторнууд баян талынгаа бардам хэшэгые ойрын болзорто нэгэшье гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө социалис мүрысөөнэй эршэ дүлэ үдэрһөө үдэртэ бадаруулан ажалланад.

Совхоз бүхыдөө 22 мянган центнер ороoһо таряа гүрэндэ худалдаха түсэбтэй юм. Тэрэнээ мүнөө тэн хахадтань хүргөө гэхэ гү, али үдэр, һүнигүй 1000—1500 центнер шэниисэ тарян элеваторта абаашагдана. Эрхим жолоошод Георгий Неверов, Иван Иванов гэгшэд жэшээтэ ажалаараа бусадһаа онсо шалгарна.

Б. Жамбалов,
рабочкомой түрүүлэгшэ.

Хориин аймаг.

Саг хүлеэхэгүй, шамдыт!

СЕНТЯБРЬ. Энэ һара соо таряа, хартаабха хуряаха, намарай паар хахалха, малай байрануудые үбэлдэ бэлдэхэ гэхэ мэтэ шухала хүдэлмэри түгэсхэгдэдэг гээшэ ааб даа. Тиимэһээ ажахы бүхэн ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэхын, үрэһэ хүрэнгээ саг соонь хаажа абахын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

Түнхэнэй аймагые абаад үзэбэл, бүхы дээрээ 45 мянган центнерһээ үлүү таряа гүрэндөө тушааха уялга абанхай. Мүнөө эндэхи ажахынуудта тарялангай баян ургаса гараад, таряашан бүхэниие баясуулна. Теэд түнхэнэйхид үндэр ургасаяа хэр зэргэ хуряажа ябана хаб?

ТАРЯА хуряалга «Восточные Саяны», «Сибиряк» колхозуудта бараг һайн ябана гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэе. Эдэ ажахынууд таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абалгада анхаралаа ехээр хандуулна.

— Таряа хуряалгаяа эхилһээр нилээд үни боложо байнабди, —гэжэ «Восточные Саяны» колхозой парткомой секретарь нүхэр Будаев мэдэрнэ. — Кукуруза хуряажа дүүргэмсээрээ бүхы техникэ, машинаяа таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалгада элсүүлээ һэмди,—гээд үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

Таряа хуряажа ябаһан механизаторнууд үдэр бүри амжалта туйлажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, «СК-3» комбайн даадаг Владимир Майдарханов эрхим ажалаараа суурхаһаар. Таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо үдэр бүриингөө даабариие 1,5—2 дахин дүүргэнэ.

— Яагаад иимэ амжалта туйлагданаб?— гээд һонирхоходо:

—Үглөөгүүр эртэһээ һүниин 2-3 час болотор ажалладагбди. Тиихэдээл үдэрэйнгөө даабариие хоёрлон дүүргэнэб. Энээнэй хажуугаар мүнөө жэлдэ заводһоо ерэһэн «СК-3» комбайн гансахан хүнэй ажаллахаар түхеэрэгдэһэн байжа, ажал хүдэлмэреэ хэхэдэмни таатай зохид,—гэжэ Владимир Майдарханов намдууханаар хөөрэнэ.

Нээрээшье үнинэй энэ механизатор таряа хуряахадаа яһала дүршэлтэй болонхой. Хадаһан газар дээрэнь гээгдэһэн нэгэшье залаа олохо бэрхэтэй. Нүхэр Майдархановтай мүрысэдэг комбайнер —Хайдап Таряшинов мүн лэ шударгы ажалаараа колхоз соогоо шалгарна. Саадахи полудонь «С-6» комбайн даадаг Доржи Ханхаев баһал бэрхэ, эрхим механизатор гэһэн суутай. Энэмнай залуушье һаа, дүршэлтэй комбайнернуудһаа дутуугүйгөөр ажаллажа, даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ.

—Минии комбайниие дүршэлөөр баян үнинэй тракторист Сырен Ангасхиев жолоододог юм. Тэрэнэй ашаар агрегаднай һаадгүйгөөр—зуурандаа эбдэрэнгүй ябана,— гэжэ залуу комбайнер (урдань тракторист ябаһан) Ханхаев нүхэрэйнгөө магтаалта ажалаар омогорхон хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Восточные Саяны» колхозой тоог дээрэ.
Авторай фото.

КОЛХОЗОЙ тарялан дээрэ табигдаһан хорёод «талын корабльнуудай» һүниин халаанда ажаллажа, зайн галаа ялагашуулан, хада уулаяа дорьбосо нэрьюулэн ябахыень харахада бахатай, урматайшье. Эдэнэрэй дунда һүниие һүни, үдэрые үдэр гэжэ һанангүй, габшагай бэрхээр ажалладаг комбайнернууд үдэр бүри олошоржо, колхоз, аймагайнгаа замай залууршадай тоо үргэдхэжэ байнхай. Талха таряа хуряалгын түрүүшүүлэй тоодо ороһон тус ажахытай зэргэлэн «Сибиряк» колхозой тарялан долгилжо байдаг. Энээниие хуряалгада колхозой бүхы машина, техникэ элсүүлэгдээд, һүни үдэрые илгадгүй ажаллажа байнхай. Колхозой механизаторнуудай дунда комбайнернууд Алексей Пермяков, Алексей Бобков, Александр Бобков, Владимир Подлосинский гэгшэд эрхим ажалаараа мэдээжэ болонхой.

—Хэнэйшье мэдэһээр, энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ баян ургаса гараа. Минии хадажа ябаһан участогһаа дунда зэргээр гектарай 30-аад центнер тарян лаб лэ абтаха. Үдхэнөөр гараһан таряагаа хадажа ябахада урматай, —гэжэ түрүү комбайнер Александр Бобков мэдүүлнэ.

КОМБАЙНАЙ хадаад гараһан мүр дээрэшье, хаяһан бухал дорошье гээгдэһэн, гоожоһон таряа олохогүйт. Тиимэшье байха ёһотой. Колхозой главна агроном нүхэр Стрелков эдэнэрэй урда шанга эрилтэ табина. Манай Елан нютагай поли дээрэ ябахада, нэгэ иимэ ушар тохёолдоо. «С-6» комбайнаар ажалладаг Ермаков, Власов гэгшэд машинаяа саг соонь шалгангүй хадажа ябаһаар, таряагаа һолоомотойнь гаргажа эхилээ ха. Агроном тэрэниень обёоромсоороо, эдэнэрые комбайнһаань сүлөөлжэ, орондонь бэшэ комбайнернуудые табиһан байна. Ажахы бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй ээн ёһоор иигэжэ ажал хүдэлмэридөө хандадаг һаань, хойрог нобшо хүнүүд манай дунда үгыл болохо һэн.

Аймагай түрүү эдэ ажахынуудтай адли байдалтай «Маяк», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта таряа хуряалгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй гэхээр бэшэ. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, эдэ ажахынууд хуряалгаяа һуладхаад байна. Теэд саг ошожэл байна ха юм. Эндэ эртээр ородог саһан унжагайрагшадые хүлеэхэгүйнь мэдээжэ бэзэ.

Тоог дээрэ ерэхэдэ комбайнуудай бункерһаа асаргадаһан тарян тэрэ дороо, шорой богһоо сэбэрлэгдэн сасуугаа, хэдэн машинада ашагдажа, гүрэнэй амбаарта тушаагдана. Энэ талаар «Восточные Саяны», «Сибиряк» колхозууд аймаг доторoo үльгэр жэшээ харуулжа ябана. «Восточные Саяны» колхозой түбтэхи отделени гүрэндэ таряа тушаахадаа илангаяа бэрхээр хүдэлмэреэ эмхидхээ. Жэшээнь, комбайнһаа таряа асаржа ерэһэн машина миин байнгүй, тэрэ дороо сэбэрлэгдэһэн таряа абаад лэ Түнхэнэй «Заготзернодо» абаашана. Тиигэжэ эдэнэр нэгэ һүниин туршада 500-гаад центнер таряа гүрэндэ тушааһан байна. Таряа зөөлгэн дээрэ «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй жолоошод Николай Солдатов, Михаил Донской, пенсионер Константин Бобков, колхозой жолоошод Николай Демин, Павел Лыгденов, Буда Таряшинов гэгшэд шалгарна.

—Нэгэ һүниин туршада «Восточные Саяны» колхоз 1507, «Сибиряк»—1769, Саянай совхоз 549 центнер таряа тушаагаа. Манай эндэхи «Заготзерно» 2000 тонно таряа абаха түсэбтэй. Аймагай колхозууд үлэһэн таряагаа Култук шэрэхэ юм,—гэжэ Түнхэнэй «Заготзерногой» (мелькомбинат) директор нүхэр Домышев мэдүүлнэ.

Б. Цыремпилов,
манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Зонын инструкторай ерэһэнэй һүүлээр

Хэдэн хоногэй туршада хура бороон орожо, Хүдэрын совхозой гурбадахи отделенидэ таряа, кукуруза хуряалгын хүдэлмэри аргагүй удааржа эхилбэ. Тиихэдэнь Хяагтын үйлэдбэриин управленидэхи КПСС-эй обкомой инструктор Илья Семенович Хусаев тэндэ ерээ һэн. Отделениин поли дээрэ хэдэн комбайн, жаткануудай нэгэ доро суглараад байхые хараад, хажуудань ерэхэдэмнай Илья Семенович үдэрэй хоол барижа байһан механизаторнуудтай хөөрэлдэжэ байба.

— Энэ жэл һайнаар лэ хүдэлөө гээшэт,—гэжэ нүхэр Хусаев механизаторнуудые магтана.— Харыт даа, ямар баян ургаса ургуулаа гээшэбта. Ургуулһан ургасаяа гээлтэ, хоролтогүйгөөр хуряажа абаха—танай хүндэтэй, нангин уялга болоно.

Теэд хэрэг дээрээ энэ уялгаяа хэр дүүргэжэ байна гээшэбта? Хуряалгын хүдэлмэри ехээр удааруулжа байнат, саашаа иимээр хүдэлөө һаа, ургасаяа гэмтээжэ болохот. Энэмнай «Таряашан нэрээ хүндэлэгты» гэһэн Надежда Григорьевна Загладын хэлэһэн һанал бодолтой яашье тааранагүйл,—гэнэ.

Тиигэжэ механизаторнуудай хоорондо үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөөн болоно. Ургаса хуряалгын хүдэлмэриин ямар шалтагаанһаа удааржа байһан тухай комбайнер, жаткын машинист, трактористнууд нюуса, нөөсэгүйгөөр хэлэнэд. Тракторист Гарма Банзаров сэхэ руунь табина:

—Бидэнэр өөһэдынгөө уялга, зорилго һайнаар ойлгожо байнабди. Ургуулһан ургасаяа саг болзортонь хуряажа абахын түлөө үдэр һүнигүй хүдэлхөөр бэлэмди. Теэд тиигэжэ хүдэлхэ арга боломжо манда үгы. Жэшээлхэдэ, манай агрегат гэрэл үгы дээрэһээ һүни хүдэлнэгүй. Энээн тухай оло дахин отделениин, совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ хэлээшье һаамнай, хэмжээн абтанагүй.

Ургаса хуряалгын үедэ механизаторнуудай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана, мүрысөөнэй дүн гаргагданагүй, түрүүшүүл багаар урмашуулагдана гэжэ Илья Семенович энэ үнгэргэһэн хөөрэлдөөнһөө тобшолол хэнэ. Полевой станда ерэхэдэмнай, нэгэшье лозунг, плакат үгы, бюллетень, «дайшалхы хуудаһанууд» гаргагдадаггүй байшаба. Нүхэр Хусаев тэндэхи агитатор Бундаевые дуудажа асараад, шангаа эрилтэнүүдые табиба. Һүүлээрнь агитаторта хайшан гэжэ бюллетень, «дайшалхы хуудаһа» гаргахаб гэжэ заажа үгэбэ, өөртөө абаад ябаһан плакат, лозунгнуудые үгэжэ, полевой стан гоёолгобо.

Тоог, силос даралга дээрэ хүдэлжэ байгшадтай баһал үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөө тэрэ үнгэргөө. Тэрэшэлэн совхозой парткомой секретарь нүхэр Дашиев отделениин парторганизациин секретарь нүхэр Доржиев хоёртой уулзажа, отделениин байдал тухай хэлсээд, ургаса хуряалгын ябаса, Надежда Григорьевна Загладын бэшэг тухай асуудал парторганизациин бюрогой заседани дээрэ хаража үзэхэ гэһэн зүбшөөл үгэнэ.

Үдэшэ орой болоһон хойно отделениин коммунистнар сугларжа, ургаса хуряалгын хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудые дары усадхаха, Надежда Григорьевна Загладын хөөрөөнэй удхые хүн бүхэндэ ойлгуулха талаар хэлсээд, тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалаа. Нүхэр Хусаевай дурадхалаар ондоо хүдэлмэридэ ябажа байгаа хэдэн арбаад хүдэлмэришэд мори тэргэтэеэ силос даралга дээрэ гаргагдаа.

Хойто үдэрынь таряа хадалгын, кукуруза хуряалгын хүдэлмэриин ябаса эрид түргэдөө. Силосой комбайнай комбайнер Василий Цыренжапов тракторист Будадоржо Очиров хоёр халаандаа 17 гектар, комбайнернууд Александр Протасов, Владимир Красиков гэгшэд арбаад-арбаад гаран гектар кукуруза хадабад. Автомашинын жолоошод нүхэд Дылыков Катровский хоёр нэгэ үдэр 32—33 машина набша ногоо шэрэбэд. Таряа хуряалгын комбайнай комбайнернууд, жаткын машинистнууд нүхэд Батуев, Тобуреев, Аюшеев, Галданов гэгшэд халаан соогоо 27—35 гектар хүрэтэр хадаһан байһад. Нүхэр Хусаевай оролдолго, дурадхалаар мүрысөөндэ илагшадта шан ба улаан тугханууд барюулагдаа.

Тэрэнһээ хойшо хэдэн үдэрэй үнгэрөөд байхада, отделениин хүдэлмэришэд бүхы кукурузаяа хуряажа абаад, тарияа хадалгаяа дүүргээ бэлэй.

Хяагтын зонодохи КПСС-эй обкомой инструкторска группа ургаса хуряалгын үедэ ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхадань, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлые урмашуулха хэрэгтэнь колхоз, совхозуудай партийна организацинуудта ехэхэн туһа хүргэжэ байдаг. Инструкторска группын үүсхэл, оролдолгоор ургаса хуряалгын хүдэлмэри эхилхэһээ урид партийна организацинуудай, парткомуудай секретарьнуудай семинар үнгэргэгдэһэн юм. Илангаяа «Темижбекскэй» совхозой механизаторнуудай дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Темижбегэй механизаторнуудай дүй дүршэл илангаяа Хяагтын совхоздо үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Тэндэхи хэдэн инженер, механик, хүтэлбэрилэгшэд комбайнернуудай, жаткын машинистнуудай туһалагшадаар ошожо, комбайн, жатка бүхэниие үдэр, һүнигүй хүдэлгөө.

Аймагай колхоз, совхозуудай партийна организаци, тэндэхи үйлэдбэриин управленидэхи инструкторска группа коммунистнуудые ургаса хуряалгын хүдэлмэриин харюусалгатай участогуудта табиха талаар шухала хэмжээнүүдые абаа. Мүнөө тракторист, жаткын машинист, комбайнернуудаар 139 коммунистнууд хүдэлнэ. Тэдэнэр ажал хүдэлмэридөө һайн амжалтануудые туйлажа, бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулнад.

Ургаса хуряалгын үедэ ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулхын тула тэндэхи партийна организацинууд КПСС-эй обкомой инструкторска группын туһаламжаар шухала хэмжээнүүдые мүн абаһан байна. Колхоз, совхозуудай партийна организацинуудаар 23 партийна группа байгуулагдаһан юм. Комбайн, жатка, тоог, агрегат бүхэндэ политэмхидхэгшэд томилогдонхой, мүрысөөнэй дүн үдэр бүри гаргагдажа байдаг. Түрүүшүүлдэ үдэр бүри шан үгтэнэ, улаан тугхан барюулагдана. «Дружба» колхозой эхэнэрнүүдэй совет түрүү механизаторнуудта 5 хэногой дүнгөөр хүндэлэлэй пирог барюулдаг заншалтай болоо.

Мүнөө Хяагтын аймагай колхоз, совхозууд тарияа хадаха, хуряаха түсэбөө 60 гаран процент дүүргэжэ, республика соогоо түрүүлжэ ябана. Энэ хадаа тэндэхи партийна организацинуудай, үйлэдбэриин управленидэхи КПСС-эй обкомой инструкторска группын туһаламжаар колхознигууд, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай аша үрэ болоно гэхэ хэрэгтэй.

Ц. Субанов,
манай тусхай корр.

КОММУНИС АЖАЛАЙ ГҮҮРТЭ—ХОДОДОО ТҮРҮҮ

«Кукуруза болон бусад шэмэтэ тэжээлэй элбэг дэлбэг байбал, һүн далайшье һабатаар дүүрэн харьялан байхал» гээд эндэхи колхозой 2-дохи отделенеэрхид урмашан хөөрэлдэдэг. Энэньшье зүйтэй, зүб ха. Баримта жэшээ юунһээшье эли тодо гэршэ бшуу. Хараадшье үзыт даа, энэ оной эхинһээ хойшо коммунист Цыреновэй даадаг гүүртэ һү һаалгаар түсэбөө 103 процент дүүргээ. Тиихэдэ август һарын түсэб мүн лэ үлүүлэгдэһэн байха юм.

Эршэ зоригоо улам шангадхан ажаллажа, һайн үрэ дүн хододоо туйлажа байдагайнгаа түлөө тэдэнэр партиин райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг алдангүй барижа ябана. Эрхим һаалишад—коммунис ажалай габшагайшуул Мария Ринчинова, Дулма-Сурон Цыдыпова, Валентина Буянтуева, Цырма Цыренова гэгшэд үнгэрһэн 8 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1200 литр, дээшэньшье һү һааһан байна. Тэдэнэр жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэхээр шиидэнхэй.

Ц. Сагалеев.
Зэдын аймагай «Коммунизм» колхоз.

СЭДЬХЭЛЭЙ СЭБЭР—БАЯР, АЖАЛАЙ ҮРЭ—АЛДАР

Таряашан, малшан
нэрэлүүлэгшэ

Н. Г. ЗАГЛАДЫН БЭШЭГЫЕ УНШААД БАЙХАДАА...

Галуута нуурай хойто эрьеэр Бороотын намаг, Зүүн, Баруун Аса гэжэ нютагуудаар Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод Даша Очиров, Цырен Санжиев, Цырендоржо Дабаев гэгшэдэй отаранууд байралдаг. Һаяхан арбаад шахуу хонишод Даша Очировайда сугларжа, Житомирой областиин «Первое Мая» колхозой звенье даагша Социалис Ажалай Герой Н. Г. Загладын бэшэг газетэһээ уншаад, зүбшэн хэлсэбэ.

— Энэ эхэнэрнай аяар 69 наһатай болобошье, арад зоной аша туһада ажаллажа ябаһаар. Ажалша малша нүхэдтөө, илангаяа залуушуулда зүб заабари, һургаал үгэжэ, ажабайдал болон ажалайнгаа баян дүй дүршэлһөө хубаалдадаг хүн байна,—гэжэ отарые даагша **Даша Бадмацыренович** хөөрэнэ.

Коммунизм байгуулгада хүдөөгэй ажалшадай дүүргэдэг үүргэ тухай, ажал болон ниитын зөөридэ коммунис ёһоор хандадагаар хүмүүжүүлхэ тухай, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, мүн хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абахын түлөө ажалшан бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай тон шухала асуудалнуудые нүхэр Загладa өөрынгөө бэшэг соо табиһан байна гэжэ хонишод хэлсэбэ.

— Бишье Надежда Григорьевнагай бэшэгые ехэл һонирхожо уншааб. Бидэ малшадай сэдьхэлдээ хадагалжа ябаһан һанал бодол тухай сэхэ хэлэнэ. Таряашан, малшан хүнэй нэрые хүндэтэйгөөр абажа ябахын тула үнэн зүрхэнһөө оролдохобди,— гэжэ залуу хонишон **Цыдендоржо Дабаев** мэдүүлбэ.

Ажалшан бүхэн нүхэр Загладa шэнгеэр ажалдаа хандадаг, колхоз, совхозойнгоо баялигые арьбадхахын тула үнэн сэдьхэлээрээ оролдодог һаань, хүдөө ажахын гол продуктнууд — һүн, мяхан, үндэгэн, ооохо таряан болон бусад эдеэ хоолой зүйлнүүд орон доторнай бүри элбэг дэлбэг болохо һэн. Теэд энэ хэрэг бидэнэрэй, юрын малшадай, ажалһаа ниилээд дулдыдаха байна. Тиимэһээ таряашан нэрээ һанажа, сэбэр сэдьхэлтэй, һэшхэлтэй байһанаа бодото ажал дээрээ харуулха ёһотойбди,— гэжэ **Цырен Эрдынеевич Санжиев** нэмэбэ.

Нээрээшье, эдэ хонишоднай таряашан нэрээ һанажа, тушаалта ажал дээрээ бараг амжалтануудые туйлана, колхозойнгоо хонин ажалые эдэбхитэйгээр хүгжөөлсэнэ. Жэшээлхэдэ, Даша Очиров хани нүхэр Сыжит Аюровнатаяа нарин, нарибтар ноохогой 652 хонидые харууһалдаг. Тэдэнэй 163-ниинь түлгэ хонид. Очировтан хонин бүриһөө 2,5—3 килограмм һайн шанартай ноохо хайшалжа түрэл орондоо тушаагаад, колхозойнгоо мүнгэн жасада 8 мянга гаран түхэригэй олзо доход оруулаа. Тэрэшэлэн абаһан түл түрэсэеэ гээлтэ хоролтогүй түлжүүлжэ байна. Мүнөө эдэ хонишод өөһэдынгөө хүсөөр 550 центнер үбһэ сабшажа һүрилһэн, хонидоо эрхим болзорто искусственна аргаар үрэжүүлжэ дүүргэһэн. Хони малаа шадамараар бэлшээн, таргалуулжа байнад. Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые саг соонь дүүргэхын тула Даша Бадмацыренович хото хорёогоо һэльбэн заһажа эхилээ.

—«Мал тэжээһэн—ама тоһодохо» гэжэ арад зон хэлсэдэг. Теэд мал гээшэмнай харууһанай хүсэн. Малые һайнаар харууһалангүй — хайша хэрэгээр, һэшхэлгүйгөөр ажаллабал, хаанаһаа тарган мяхан, һайхан нооһон, сагаан эдеэн абтахаб даа. Оролдолгын лэ хүсөөр эды шэнээн амжалта туйлагдана гээшэ,—гэжэ Даша Бадмацыренович ярина.

Хонишод Цыдендоржо Дабаев, Цырен Санжиев гэгшэд мүн лэ иимэшүү амжалтануудые туйланхай. Тэдэнэр ажахын тоосоондо ороһон, өөһэдынгөө хүсөөр 500—600 центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэһэн, хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлжэ дүүргэһэн байна.

...Н. Г. Загладын бэшэгые хонишод халуунаар дэмжээд, «Таряашан нэрээ хүндэлэгты!» гэһэн бэшэгэй гүнзэгы удхые бусад ажалша, малша нүхэдтөө тайлбарилан ойлгуулха хүсэлтэй гэр гэртээ тараба.

Р. БАЛДАНОВ.

Галактион Евстигнеевич Екимов Мухар-Шэбэрэй
«Коммунизм» колхоз соогоо дүршэлтэй, бэрхэ малшадай
юм. Мүнөө тэрэ харууһалагдан түлжүүлэгдэ
рэгтэ ниилүүлэгдэхэ эмэ хашарагуудые оролдосотой
адуулжа байнхай. Нүхэр Екимовэй адуулдаг хашарагууд
нүүрээ ехээр нэмээнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Е. Екимов (баруун гар тээхинь)
зойнгоо адуушан хүбүүн Алексей Черных гэгшэтэй хөө
жэ байна. Ф. СОРОКИНОЙ

Түрэл орон доторнай

ЭДИР МАТЕМАТИК

АЛМА-АТА. (ТАСС). 15 наһатай Сергей Фёдоровые Казагай гүрэнэй Алма-Атын университедэй механико-математическа факультедэй 1-дэхи курсда оруулба. Алма-Атын һургуулиин 9-дэхи нласста һурадаг энэ эдир хүбүүн математикада онсо бэрхэ байгаа. 6-дахи нлассга һуража байхадаа дээдэ математика өөрөө үзэһэн юм. Тиигээд 9-дэхи класста ороод ябахадаа педагогическа институдай математическа факультедэй 3-дахи курсын бодолгонуудые тордиһогүйгөөр Сергей бододог болоһон байна. Һургуулида ябахадаа бэшэшье предмедүүдээр эрхимээр һурадаг һэн. Сергей даруу зохид зантай, ажалша бэрхэ хүбүүн гэжэ багшанарынь хөөрэлдэнэ.

Сергей Федоров Ферганада түрэһэн юм. Абань геодезист, эжынь картограф.

2 МИЛЛИОН ГЕКТАР ОРООҺОТО УРГАМАЛНУУД СУГЛУУЛАН СОХИГДОБО

ОМСК. (ТАСС). Областиин колхоз, совхозуудай 2 миллион гектарта таригдаһан ороохото ургамалнууд суглуулан сохигдобо. Седельниковскэ, Большеуновска, Знаменска районуудай ажалшад гүрэндэ ороохо тарияа худалдаха түсэбөө дүүргэбэ.

Областиин бэлэдхэлэй пунктнуудта 25 миллион пүүд ороохо тариян тушаагдаба.

МАЛШАДАЙ БҮХЭСОЮЗНА СУГЛААН

МОСКВА. (ТАСС). Манай орон дотор миллион гаран үнеэд уянгүйгөөр байлгагдадаг болонхой. Энээнэй ашаар нэгэ һаалишан зуу, зуу гаран үнеэдые һаадаг байна бшуу. СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харууһан выставкэ шадар малшадай бүхэсоюзна зүблөөн һаяхан болобо.

Хүдөө ажахые электрификацилха бүхэсоюзна научно-шэнжэлгын институдай директорэй орлогшо В. С. Красновой элидхэлые суглаанда хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Үнеэдые уянгүйгөөр байлгахада ажалай гаргаша доошолуулагдана. Гадна зоотехнигүүд улам шадабаритай һайнаар ажаллаха, үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ ушартай болоно гээд элидхэлшэ тэмдэглээ.

Үнеэдые уянгүйгөөр байлгаха талаар СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын зохёоһон шэнэ дурадхал зүбшөөлнүүдые суглаанда хабаадагшад хаража үзэбэ.

ЭРХИМ НҮХЭДЭЙ ТУҺАЛАМЖААР

Люба Акентьева һаяхан лэ химическэ машина бүтээлгын Ураа-
лай заводто ажаллажа
юм. Энэ ехэ заводто
хэдэй дунда ажаллажа
угаа һонирхолтой һэн.
жа байгаад һургуулияа
лүүлхэ зорилготой байб
Тиигэжэ байтараа Л
ган һанагдаагүйгөөр ху
дэшоо һэн. Ехэ заводто
ажаллажа байһан,
һуралсалаа үргэлжэлүүл
тэй энэ басаган хоёр
шада аргалуулжа э
дэ дайрагдашаһан юм.
Иигэжэ больница
нойргүй шахуу хэбт
болоо һэн. Зүгөөр завод
дэлмэрилэгшэд, сугтаа
нүхэдынь Любые ганс
гүй.
Энэ эрэлхэг зоригто
больницада аргалуулха
өөрөө үзөөд һургуулия
жэлүүлхэ гэжэ шиидэ
шина бүтээлгын
3-дахи курсын һурагш
оруулагдаба гээд һург
саарһан абтаба. Де
тошиилдон хэхэ мэргэ
ложо Люба Акентьева
— Эрхим нүхэд, т
туһаламжаар үбдөөшье
ража байнаб. Баярые х
гэжэ эрэлхэг зоригтой
ган мэдүүлнэ.
Совет хүнүүд нүхэд
байдалда ороод байха
дуулдаггүй, энхэргэн
хандажа, зоригжуулжа
шээлһээнь гаргадаг
гэршэ бшуу.

Кабардино-Балкарска АССР. Республикын колхо
зууд ороохо абахын тулада таригдаһан кукурузые хур
лээ. Баксанска, Прохладненска районуудай механ
кукуруза хуряадаг комбайнуудаа эгээн түрүүлжэ поли
гаа. Сагай уларилай тааруугүй байбашье, олон ажа
куруза һайнаар ургуулаа. Шэнэ ургасын түрүүшын
тонно кукурузын ороохон элеваторнуудта, тарияа аб
нуудта тушаагдаад байна. Зураг дээрэ: Баксанска та
пунктда кукуруза тушаагдажа байна. ТАСС-ай фото

Пропагандистын дүй дүршэлһөө

ШАДАМАР ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

— Нёдондо жэл политическэ гэгээрэлэй кружокто һуралсажа, промышленна үйлэдбэриин экономикые хаба соогоо ойлгохо болоо гээшэбди, —гээд Улаан-Үдын модоной заводой слесарь Альберт Иванович Загайнов хөөрэнэ.

— Альберт Иванович, зүб лэ хэлэнэт. Ажалай бүтээсын хэр зэргээр дээшэлжэ байһаниие өөрөө шэнжэлжэ шадаха болоһондоо, кружогой пропагандист Борис Соломонович Гройсбергдэ ехэл баяртай ябагшаб,—гэжэ хүдэлмэришэн А. А. Александров дэмжэнэ.

Юрын иимэ нэгэ хөөрэлдөөе шагнахада, пропагандист хүнэй хүндэтэй ажал ябуулга харагдана, тэрэнэй партийна даабариинь дүн согсологдоно.

Борис Соломонович гурбан жэл тухай модоной заводто ажаллажа байна. 1959 оной ноябрь һарада инженер-механигай дипломтой хүбүүн заводой партийна эхин организациин секретарьтай хөөрэлдэжэ байгаа һэн. Парторг Николай Афанасьевич Паньков залуу мэргэжэлтые хани халуунаар угтажа, заводой гол цехүүдэй үйлэдбэритэй танилсуулһан юм. Модо болбосоруулгын, хюрөөдэгдэмэл модоной, мүн бусад цехүүдээр ябажа харахадаа, экономикын асуудалнуудаар харуулан ойлгуулха агитацияа үшөөл шангалха, хүдэлмэришэдтэ экономическа һургаал шудалуулха хэрэгтэ шударгыгаар хабаадахаб гэжэ Борис Соломонович шэбшэн ябаа һэн. Инженерэй институт дүүргэхэдэнь «ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыетнай хүсэнэб»,—гэжэ үбгэн ректорэй хэлэһэниие мүнөөшье мартаагүй.

Заводой модо болбосоруулгын цехэй начальнигаар ажаллажа байгаа Б. С. Гройсберг партийна, комсомолой организацинуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Нёдондо жэл завод дээрэ политическэ гэгээрэлэй хэдэн кружогууд хүдэлмэрилжэ, промышленна предприятинуудай экономико шудалха кружогые залуу коммунист, эдэбхитэй инженер Б. С. Гройсбергдэ партийна эхин организаци даалгаа һэн. Борис Соломонович сугтаа ажалладаг коммунист нүхэдэйнгөө даалгабариие нэрэтэй солотойгоор бэелүүлээ. Тэрэнэй хүтэлбэрилһэн кружокто һуралсаһан хори гаран коммунистнууд, комсомолшууд, партийна бэшэ хүнүүд КПСС-эй түүхэтэ XXII съездын шиидхэбэринүүдые болон материалнуудые тусгаар хараалагдаһан найман темэнүүдэй ёһоор шудалһан юм. Кружогой дүн согсололгын хэшээлдэ хабаадалсаһан партиин Октябрьска райкомой түлөөлэгшэ Б. С. Гройсбергые хэшээл бүхэндөө харюусалгатайгаар бэлэдхэдэг, дүй дүршэл ехэтэй, шадамар пропагандист гэжэ тэмдэглээ һэн.

Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай энэ жэлдэ КПСС-эй гэшүүн Б. С. Гройсбергые промышленна предприятинуудай экономико шудалха кружогай пропагандистаар партийна эхин организациинь баһа дахин томилбо. Коммунистнуудай суглаан дээрэ Борис Соломонович иигэжэ хэлээ:

— Хаба шадалаараа оролдожо хүдэлмэрилхэб. Кружокто һуралсаһан нүхэдтөө промышленна экономикын орёо асуудалнуудые тайлбарилжа, заводойнгоо үйлэдбэриие улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ оролдожо хабаадахаб.

Тэрэнэй шадамар бэрхэ пропагандист байһаниие хэдэн жэшээ гэршэлнэ. Нёдондо жэл «Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулга» гэһэн асуудалтай хэшээл үнгэргэхэдөө, модоной заводһоо жэшээ абажа харуулаа һэн. Ехэшье, багашье ажалые түсэбэй ёһоор бүтээхэ гээшэ шухала юм. Хэрбээ модоной заводой модо болбосоруулгын цехэйшье хүдэлмэриин халаан бүридэ нэжээд час гээгээ һаа, бүхы завод дээрэ һара соо ажалай бүтээсэ 0,3 процентээр доошоо болохо,—гэжэ Борис Соломоновичэй тооложо гаргаһанһаа хойшо, тус цехэйхид һэрижэеэ улам дээшэлүүлжэ, ажалай үнэтэ сагые минутааршье гээхэгүйн тулада оролдожо хүдэлмэрилнэ. Пропагандист Б. С. Гройсбергын хабаадалгатайгаар заводой цехүүд соо харуулан ойлгуулха агитаци үргэнөөр эмхидхэгдээ. «Хүдэлмэришэд! Ажалдаа амжалта туйлажа, арадайнгаа ажахые түргэнөөр хүгжөөлсэгты!», «Нэгэ минута соо кубометр модон хюрөөдэгдэнэ» гэхэ мэтын хэдэн олон уряа лозунг Борис Соломонович өөрөө бэшэжэ, цехүүд соогуур хаданхай.

Нүхэр Гройсберг кружокто һуралсадаг нүхэдэйнгөө ажал дээрэнь ошожо, үйлэдбэриин орёо асуудалнуудые тайлбарилан, хүдэлмэришэдтэй нүхэрэй ёһоор хөөрэлдэдэг заншалтай. Нэгэтэ Борис Соломонович заводойнгоо түүхэй эд бэлэдхэдэг цехтэ ошожо, ажалайнь ябаса тухай һонирхоо һэн. Тус цехэй начальник К. Т. Максимовтай хөөрэлдэхэдөө:

— Олонхи ушарта данса-журналда һайнаар, гоёор бэшээтэй байжа магад. Участогуудаар ябажа, ажалайнь бүтээсэтэй танилсая,—гээд кружогойнгоо һурагша, цехэй начальник Максимовта хандаа һэн.

Пропагандист һурагша хоёрой цех соогуур ябахада, зарим хүнүүд забда залигүй хүдэлжэ, нүгөөдэ зариман сүлөөтэй—хоорондоо шог зугаа, наада гаргажа байбад. «Зай, нүхэд, хэр һайнаар ажаллажа байнат?»—гэжэ пропагандистын асуухада:

—Магтажа һайрхахаар юумэн хомор даа. Машинын хүдэлхэдэ, модоншье хюрөөдэгдэжэ, бидэшье амарна хабди,—гэһэн шог харюу дуулдаба.

Цехэй ажалай жэгдэ бэшээр эмхидхэгдэһэниие пропагандист нарин нягтаар шалгажа, тусгаар тобшолол хэбэ. Б. С. Гройсбергын туһаламжаар байгша оной февраль һараһаа хойшо модоной заводой түүхэй эд бэлэдхэдэг цехэй ажал нарижуулагдажа, үйлэдбэриинь түсэб һара бүри 110—115 процентээр дүүргэгдэдэг болобо. Тиихэһээ хойшо цехэй хүдэлмэришэд нэгэ жэгдэхэнээр ажаллажа, хүдэлмэриин үнэтэ саг миин хосорхоё болинхой.

— Экономикын асуудалнуудаар кружогтоо хөөрэлдөөд, ажалаа үргэлжэлүүлхэдэмнай тааруу, зохид байгша,—гэжэ коммунист К. Т. Максимов хөөрэхэ зуураа, пропагандист Б. С. Гройсбергын туһа хүргэһые тэмдэглэбэ.

Борис Соломонович кружогойнгоо хэшээл бүхэндэ һайнаар бэлдэжэ, тобшохон конспект зохёогоод, ямар асуудалнуудта һуралсагшадай гол анхарал хандуулха байһанаа онсолоод ерэдэг. Хэшээлэй түрүүшын хахадта урдань үзэһэн темэеэ дабтажа, ойлгогдоогүй асуудалнуудаар хөөрэлдэдэг. Хэшээлэй удаахи хахадтань пропагандист ээлжээтэ темээр хөөрэжэ үгэдэг гуримтай.

Экономикын кружок хүдэлмэришэдэй ажалда ниилээд нүлөөлнэ. Модоной заводойхидой үйлэдбэриингөө даабариие һара бүхэндэ 108—110 процент дүүргэжэ, ажалайнгаа бүтээсэ 112—115 процент хүрэтэр дээшэлүүлһэн ушар тус кружогойхидэй аша габьяа гэхэдэ болохо. Кружогой һурагшад слесарь А. И. Загайнов, модошо дархан А. А. Александров, хүдэлмэришэн Ф. И. Омельченко болон бусад ажалаараа алдар суутай болоо.

Энэл кружокто пропагандистаар дахин томилогдоһон инженер Б. С. Гройсберг нёдондонойхидоол адли һайнаар бэлдэнхэй.

Д. ШАГДУРОВ.

…э залуушуул бии!

ОЛЬГЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

…Беляева—зунай тэнгэри… хүхэ нюдэтэй, дүүрэн …тэй, хорин хоёр наһатай …Энэ нүхэр Бэшүүрэй сов…шанаар ажалладаг. Ажал …абьяастай, урагшаа һанаа… сэдьхэлтэй Ольгые ню… үнгэрэгшэ жэлдэ со… депутадаар һунгаа

…ридөө аргагүй дурланги …саган өөрынгөө байдалда …шарнуудые тэмдэглэн бэ… …ийгүй зузаан дэбтэртэй …хүнһөө нюудаг байгаа. …нда найдажа уншуулаа бэ… …ор -би тиихэдэ хэндэшье …өөр үгэеэ үгэһэн хүм. Ха… тэрэнээ мартажа, тус дэб…гдэһэн, энэ басаганай …ушарһан зарим һонир…уудые үргэн олондо …хам. Тиигээд намайе хү… …гэжэ, Ольга Беляева, …э найданаб.

***

…Нютаг ороноо мартаһан …халдэ юун үлэдэг хаб? …рэхэгүй саг соо ондоо …һан аад, һанахал юу…ад, нютагни… Ажал хү…гүй хайшан гэжэ һара, …үдаг юм?

…хүнэй арбан сагаан хур…гдэһан амжалтые мүнөө …Арадай ажахын туйлалта…ставкэдэ хаража ябанаб. …жаргал гэжэ үнэхөө… ойлгооб.

…бүхэриг хүнүүдэй ажа…ахые аяар Байгалай …ахан буряад тосхонһоо …эльгээгдэһэн бишье …эхитэйб! Хэһэн ажални…хайл юм бээзэ. Жэл соо …ай шахан тарналуулжа, …үн табин центнер мяха …шаагаал хүн бээзэб. Энэм …оз, аймаг, республика соо…үү гэжэ тоологдоо бэлэй. …лавкын экспонадуудые …хадаа, зориг дүүрэн, за…хэһэн юумэмни үшөөл …ойлгобоб.

…ИН АРБАН. Ажал хүдэл… …байдалтай адли тэгшээр …ушар зориг дээрэм зориг …бхоздоо хэдэг ажалым …оной Соведэй сесси дээрэ …е, арадай зарасын—депу…лмэринем бага гэжэ сэг…нүхэдэйнгөө этигэл найда…өөл хүсэд дүүргээгүйгөө …жо эхилбээб. Депутат хүн …алалдаараа бэшэ хубиин…тэ хамаатай гэжэ бодом…

…най хүбүүн Доржо гэр …жо, гэмгүй ехэхэн түрэ …н юм. Энэ үдэр: «Доржо…лаа, Доржотомнай хэрэл… …ендэ тэндэ хүнүүдэй шэ… …е халта дуулабаб. Ажал…р амар һүүжа шадангүй, …гүйжэ оробоб.

…рда тээ гэртэ нэмэжэ оро…аагай тэбхэр хара хайр… …уятай монсо-сонсо юу…рай дунда илгаатай. Дор…рээ хубсаһатаа уруугаа …отэнэ. Минии ороходо, …рха хүсэлшье үгы хэбэр…

…байнаш?—гэжэ би мэг…үүбаб.

…ье минии хубиин хэрэг! …эдээ намай халдахааха …, Доржо бүрд гэбэ. …, юундэшьеб, юрьёлшоо. …н хубиин хэрэг бы!..

Ягаа ехэ хубитай хүн гээшэбши… Гэрлэхэдээ уряад, һалахадаа байлсуулхашье дурагүй гүш? Эшэхээ яанаш, эды наһандань буурал толгойтой эхынгээ һанаа үнөөе зобоожо, борьбо дээрэнь бохинуулан байхадаа,—гээд ганирбаб.

Тэрэм намайе хаража, хаража:

— Би һалахаяа һанаагүйлби… Үсэгэлдэр гансааран кинодо ошоһонһоомни шалтагаалжа иимэ юумэн болоо,—гэбэ.

Баярмаа Доржо хоёрые Янжима эжытэйнь анги боложо яһалал гашайдабабди. «Дахин саашадаа иимэ ушар дабтагдахагүй» гэжэ үнөөхи хоёрнай манда үгэеэ үгэбэ. Янжима хүгшэнэй шарай зүн дарыдаа сэлмэжэ, хүнгэн сарюун болошоһондол үзэгдэбэ.

Залуу зон гээшэ бээзэ даа. Гэр бүлэ болоод байхада хайшааеынь би мэдэнэгүй ха юмбиб. Үзэгдэхэл юм бээзэ…

АПРЕЛИИН ХОРИН ХОЁР. Шэбэртэ нютагай нэгэ гудамжада даншье өөдэгүй налшагар багахан гэрхэн бии. Тэрэ гэрые абажа, түлеэн болгоод, һууридань томо шэнэ байшан бодхоожорхибол, тосхоноймнай бүхы гэрнүүд томо, гоё болошохоор юундэшьеб һанадагби. Тэрэ гэртэ наяа шахаһан Доди хүгшэн гансааран һуудаг юм. Хүбүүниинь Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үеэр Москва шадарай тулалдаанда наһа бараһан юм.

Үншэрхэ ядархые үзэһэн хүнүүдые харахадаа, юундэшьеб, үрэ зүрхэмни доһолдог. Доди хүгшэн үбшэлөө гэжэ дуулаад, энэ үдэр үзэхэеэ оробоб. Гэр соонь хүйтэн. Галынь түлихэ гэхэдэ, түлеэн байбагүй. Ахатанайнгаа түлеэнһээ нэгэ гонзогорые харамнаһаар байтарнь абажа, газаань буулгаад, Дамбын Сэсэгтэй хюрөөдэжэ үгэбэбди.

Багахан гэрыень уни бутартар түлижэ, шара улаахан сайень эдеэшүүлжэ үгэбэб. Бүрүүл нюдэтэй хүгшөөдии зубхи дээгүүрээ нёлбоһохо мэлмэрүүлэн, «һайнши даа басаган… Золтой ябаарай» гэжэ юрөөбэ.

МАЙ ҺАРА. Хүхюухэн урасхалаар урилдан харайлдаһан горходтой дулаахан хабарнай хүрэжэ ерэбэл даа! Хабар боложо, залуушуул хатар нааданда ерэдэг болобо.

Үнгэрэгшэ һарада болоһон сомоной Соведэй сесси клубай хүдэлмэридэ хабаадалсажа, хүдэлмэриинь һэргээлсэхэ даабари намда үгөө һэн. Би дуратайгаар дэмжээд, клубые даагша Доржын Галитай соёл болбосоролой хүдэлмэри ябуулжа эхилбэб.

Ажалайнгаа һүүлдэ аятайгаар амарха арга боломжо манай нютагайхидта дүүрэн бии. Теэд клубай хүдэлмэри һайнгаар ябуулха гэхэдэ, нэгэ «нүүлэ» хаадаг байба. Тэрэ хаалтыень замһаа зайсуулхын тула хамтын хүсэн хэрэгтэй. Һүүлэй үедэ манай нютагта хүдэлхөө элдэбхэн зантай хэдэн хүбүүд ерэнхэй. Үдэр сагай үнгэрхэ тума һогтуу галзуу хүбүүд клубта сугларан, аятай һүүжа кино харуулхагүй, оройтожо ерээд онгоошхо тоншоод һалахагүй. Хатар зугаашье эбдэһэн ушарнууд олошоржол байба. Ганса нэгээрээ тэдэниие намдуулхань шортоо хаш.

Хотоной комсомолшууд сугларжа, милиционер Владимир Дамбаевай хүтэлбэри доро арадай дружинын штаб эмхидхэбэбди. «Жолоогүй эмнигүүд» амалагдажа, зоригоо бадарһан зоной дунда харагдахаяа болёод һэн.

МАЙН ТАБАН. «Правда» газетын табин жэл гүйсэһэнэй баяр ёһололой үдэшэ совхозоймнай клуб соо болоо. Тээ орой болоһон хойно, залуушуулай хатар наадандаа түлэг халаад байһан үеэр, Дармын Бата үһа нюһандаа хүрэһэн, хүнэй шэггүй юумэн орожо ерэбэ. Гартаа улаан бүд уянхай Валя басаган тэрээндэ дүтэлөөд, зохидоор бэеэ абажа ябахые дурадхаба. Нэгэндээ нэтэрһэн Бата бэлин шэбшэг үгэнүүдые сээргүйгөөр гаргаба. Арадай дружинынхид үглөөдэрынь «эмниг дошхон» энэ нүхэрөө арбан табан хоногоор хяналтада абаха гэжэ шиидхэбэ гээд дуулаа һэмди.

МАЙН ХОРИН. Үдэшэ киноһоо гараад, гансааран гэртээ ошожо ябахадаа Дармын Бататай ушарбаб. Сэхэ урдаһаам ерэжэ, шарайгаа хобхо татан:

— Гахайша басаган, шамтай хоёр үгэ андалдахада болохо гү? Ши хүндэлэндэ хүлөө бү таби гэжэ хэлэхэ хүсэлтэйб. Ойлгоо гүш?— гэжэ ёлогор муухай нюдөөр хараад, удаан зогсобо.

Би юумэ хэлэхэ гээд, бирагүйхэн зосоохитой Батые хаража энеэдэһэм хүрэбэ. Тэрэм хүзүүгээ агшаан, тархияа заха руугаа оруулжархёод, һүниин харанхы соо шэнгэн, замһаам зайлаа һэн.

ИЮНИИН 10. Хэндэшье байдаг лэ бээзэ, теэд абанар бултанда хүсэдэггүйнь харатай агша… Манай нютагта Александра Миронова гэжэ гушан гурбадахи хабараа харaһан эхэнэр ажаһуудаг. Залуу хүбүүндэ хадамда гараха гэхэдэ, түрэһэн гурбан хүүгэдэйнь ехэхэн таталюуһа үзүүлхэ байһые тэрэ ойлгобо. Эхэнь хүүгэдээ үзэн ядана, эсэгэ болоно ороһон эрэньшье түрүүшынгээ үдэрһөө томо һур бүһээрээ буулгажа мэдэбэ… Мироновагай арба хүрөөгүй гурбан үхибүүн үлэн хооһоор зайжа, дайралдаһан газартаа хоножо эхилээ.

Би багашуулай хуби заяан тухай бодожо үзөөд, юрэдөө, амар һуужа шадахаяа болибоб. Үхибүүдэй эхэтэйнь уулзажа, хөөрэлдэбэб. «Өөрымни үхибүүнэй үхэжэшье байгаа һаа, шамда ямар хамааб!» гэжэ урдаһаам аржаганаа. Үгэ хүүрымни шагнаха дурагүй байһан тэрэ эхэнэрые уни аргадангүй, аймгүйсэдком, милициин таһаг руу хонходобоб. Эхэдээ хажарлуулһан гурбан бага үхибүүд уданшьегүй Бага Хунилын үхибүүдэй байшанда хүмүүжүүлэгдэхээр үгтөө һэн.

ИЮЛИИН ДҮРБЭН. Кандидадайм стаж хүсөөд, энэ үдэр Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн болоно, улаахан хальһатай партиина билет гартаа барибаб. Энэ үдэрые наһан соохи эгээл һайн үдэрни гэжэ һанажа ябахаб. Баяр баясхаламни хизааргүй… Билетыем хаража, нүхэдни ехэл атаархана.

Депутадай хэхэ юумэн, тэрэнэй хабаадаха хэрэг барагдашагүй. Арадни намдаа этигэл найдабари олгоо хадань, би хүнэй хуби заяан һайн лэ байг гэжэ арга шадалсаараал туһалалсахаб. Һайн һайхан ажабайдалай, хүнэй түлөө алба хэхэ гээшэ ямар харюусалгатай, ямар арюун хэрэг гээшэб даа!

Игэжэл нютагайхидайнгаа үзүүлһэн этигэл найдабарие харюулдаг, бэрхээр хүдэлжэ байдаг хүн хадань, Ольга депутадта үшөөл ехэ амжалта түйлахыень хүсэнэб.

Ц-Д. Шагжиев.

Улаан-Үдын № 40 һургуулиин …нүүдһээ эхилээд ехэ сүлөөгүйгөөр …рэ: тус һургуулиин завуч Е. А. …сай таһалтые шалган хараһанай …дөө үнгэргэжэ байна. …багшанар түрүүшын үдэр… ажаллажа байна. Зураг дээ… Приходько 4-дэхи «б» клас… һүүлээр багшатайнь хөөрэл…

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Эрхим һайнаар һурахынь түлөө

Бэшүүрэй дунда һургуули һуралсалайнгаа шэнэ жэл яһала эмхитэй һайнаар эхилбэ. Классуудынь таатай зохидоор түхеэрэгдэнхэй, шаланүүдынь шэрдээтэй, сонхонууд дээрэнь сэсэгүүд табяатай. Тэрэшэлэн спортын зал үхибүүдэй хабаадалгатайгаар һэльбэжэ бэлдэгдээ, мастерскойнуудшье шухала хэрэгсэлнүүдээр хангагдаа. Гэбэшье эгээл һонирхолтой зүйл юуб гэхэдэ, хоёр классай багтаамжатай байшан баригдаа. Һурагшад өөһэдөө туһалһан байна. Хүүгэдэй саадта хүмүүжэһэн багашуул — нэгэдэхи классай үхибүүд энэ гэр соо һураха.

Г. Аширов.

ШЭЛЭЙ ЗАВОДОЙХИДОЙ ГОМДОХОНЬ БУРУУ БЭШЭ

Улаан-Үдын шэлэй завод Буряад ороной томо предприятинуудай нэгэн юм. Энэ заводой олохон цехүүдтэ хүдэлмэришэдэй сүлөө саггаа орожо газетэ, журнал уншажа, шатар, даам табижа амарха, мүн цехэй коллективүүдэй сугларжа хөөрэлдөө, лекци үнгэргэхэ тусхай улаан булангууд бии юм. Теэд эдэ цехүүдэй дэргэдэхи культурын багахан гуламтанууд мүнөө үень өөһэдынгөө үүргые хүсэд дүүргэжэ биранагүй. Машинно-ванна цехэй улаан булан соо ута гэгшын стол дээрэ хоёрхон хэһэг газетэһээ бэшэ журнал, брошюра гэхэ мэтын зүйлнүүд байхагүй. Цехэй хүдэлмэришэдэй дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэриин дэбтэрнүүдые иража харахада, али алинданьшье июниин эхеэр хэгдэһэн хөөрэлдөөнһөө бэшэ, ямаршье тэмдэглэл байбагүй. Ханын газетэ хэр гаргагдана гээшэб гэжэ асуухада:—Агууехэ һайндэрнүүдһээ бэшэндэ ханын шэнэ һониниие уншагшагүйбди, юрэдөө, улааншье булан гэжэ даа, сэхыень хэлэхэдэ, канцеляри болошонхой. Харана гүт, табельщик нормировщик хоёроймнай ажаллажа һуухые,—гээд бүлэг нүхэд урмаа хухарангяар харюусана. Үнэхөөрөөшье, эндэ ариг сэбэр сахигданагүй, ханын газетын апрелиин 30-най номер хурга зузаан тооһондо дарагданхай, буланда хэбтэнэ. Мүн багсалдаг цехэй улаан булан энээн мэтэ байба. Тэндэ нормировщик табельщик хоёр забилжа һуугаад, канцелярияа дэлгэжэрхинхэй. Тиихэдэ огнеупорно, транспортна цехүүдэй улаан булангууд үнинэй хүдэлдэггүй, тэндэ орохошье дуран үгы болошонхой гэжэ хүдэлмэришэд сэхэ мэдүүлнэ.

Заводой Культурын байшангай дэргэдэ 17 мянган номтой, 17 элдэб журнал, 25 янзын газетэнүүдые захижа абадаг библиотекэ бии юм. Тус библиотекэ цехүүдэй дэргэдэхи улаан булангуудай хүдэлмэриие ёһотойгоор эмхидхэхэ, тэдээндэ хододоо туһалха, элдэб журнал, брошюра гэхэ мэтэнүүдээр үе-үе бэлоод лэ һэлгэн хангажа байха дүүрэн аргатай аад, юумэ хэнэгүй.

Б. Жанчипов.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сессидэ хабаадахаяа Советскэ Союзай делегаци мордоо

МОСКВА, сентябриин 15. (ТАСС). ООН-ой Генеральна ассамблейн XVII сесси Нью-Йоркдо сентябриин 18-да нээгдэхэ юм. Энэ сессидэ хабаадахаяа Советскэ Союзай делегаци «ИЛ-18» самолёдоор мүнөөдэр Москваһаа Нью-Йорк мордобо. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Советскэ Союзай делегациие толгойлно. Украинын ССР-эй делегациие Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Ф. Паламарчук, Белоруссин ССР-эй делегациие Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр К. В. Киселев толгойлжо ябана.

КУБА ИЛАГДАШАГҮЙ

Москвада байдаг Кубын посольстводо СССР-эй ажалшадай талархалгын телеграммануудэдэ үдэрнүүдтэ абтажа байна. Өөрынгөө эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө Кубын арадай баатарлигаар тэмсэжэ байһанда омогорхоһоноо совет хүнүүд мэдүүлнэ. Тиигээд Кубын арад, зоной саашадаашье эрэлхэг зоригтой, сухаришагүй байхые совет хүнүүд уряална. Эхэ ороноо хамгаалхын түлөө ами наһаяашье гамнахагүйбди гэһэн тангирагтаа хүрэхэ байһандатнай этигэнэбди. Куба илагдашагүй гэжэ мэдэнэбди гээд Магадан городой комсомолшуудай, залуушуулай эльгээһэн телеграмма соо хэлэгдэнэ.

—Һэргылэмжэтэй байгты. Таанад гансаардахагүйт!—гэжэ «Уралэлектроаппарат» заводой митингдэ хабаадагшад бэшэнэ.

Чертёж хэдэг хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг Рыльска заводой, Хойто түмэр замай Кулойско вагонно деподой, тракторай тусхай двигательнүүдые бүтээдэг Гомельскэ заводой хүдэлмэрилэгшэд Кубын хүн зондо талархажа байһанаа мэдүүлбэ.

(ТАСС).

Өөрынгөө газар дээрэ хариин ракетнэ баазануудые Иранай түхеэрүүлхэгүй гэһэн уялга тухай Советскэ Союз Иран хоёр хоорондоо нотонуудые абалсаба

СССР-һээ Иранда байдаг элшэн сайд Н. М. Пегов, Иранай шахиншахай правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр Аббас Арам гэгшэд энэ оной сентябриин 15-да Тегеранда нотонуудые абалсаба. Иранай газар дээрэ бүхы янзын ракетнэ баазануудые хариин гүрэнүүдтэ түхеэрхэ эрхэ олгохогүй тушаа нотонууд соонь хэлэгдэнхэй.

Иранай гадаадын хэрэгүүдэй министр совет элшэн сайдта иимэ удхатай ното барюулба:

«Совет Социалис Республикануудай Союзай посольствые шахиншахай гадаадын хэрэгүүдэй министерство хүндэлжэ байһанаа баталан тодорхойлно. Тиигээд энээнэй урда тээ хэгдэһэн хэлсээнүүдые үргэлжэлүүлэн, Совет Социалис Республикануудай Союзай посольстводо иигэжэ дуулгаха шухала гээд тоолоно. Һайн һайхан хүсэлтэй байһанаа тодорхойлхын, хоёр ороной хоорондохи хани барисаанай үндэһэ һуурие бэхижүүлхын зорилгоор шахиншахай правительство Иранай газар дээрэ бүхы янзын ракетнэ баазануудые түхеэрхэ эрхэ ямаршье хариин гүрэндэ олгохогүй гээд Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствые найдуулха байна».

Харюугай советскэ ното соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Иранай шахиншахай гадаадын хэрэгүүдэй министерствые Совет Социалис Республикануудай Союзай посольство хүндэлжэ байһанаа тодорхойлно. 1962 оной сентябриин 15-да Иранай шахиншахай правительствын гаргаһан нотые СССР-эй правительство ханамжатайгаар хараадаа абаба гээд Совет Социалис Республикануудай Союзай посольство мэдүүлхэ золтой байба. Һайн һайхан хүсэлтэй байһанаа тодорхойлхын, хоёр ороной хоорондохи хани барисаанай үндэһэ һуурие бэхижүүлхын зорилгоор шахиншахай правительство Иранай газар дээрэ бүхы янзын ракетнэ баазануудые түхеэрхэ эрхэ хариин ямаршье гүрэндэ олгохогүй гээд Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствые найдуулха хүсэлтэйнь һайшаамаар байна».

Иранай шахиншахай правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр Аббас Арам нотонуудые абалсажа байха үедэ өөрынгөө правительствын нэрэһээ иигэжэ мэдүүлбэ:

«Советскэ Союзда ээрхэг түримхэйгөөр добтолон ороxo газар Иран болгогдохогүй. Иранай шахиншахай правительство иимэ ээрхэг түримхэйгөөр добтолон орохо газар болгохо ябадалые хэдыдэшье зүбшөөхэгүй. Дээдэ туралтэ шахиншах энээн тухай нэгэнтэ бэшэ хэлэһэн юм. Би иигэжэ тусхайта ёһоор мэдүүлнэб».

СССР-һээ Иранда байдаг элшэн сайд Н. М. Пегов харюугай иимэ мэдүүлгэ хэбэ:

«Советскэ Союзда ээрхэг түримхэйгөөр добтолон орохо газар Иран болгогдохогүй. Иранай шахиншахай правительство иимэ ээрхэг түримхэйгөөр добтолон орохо газар болгохо гэһэн ябадалые хэдыдэшье зүбшөөхэгүй. Дээдэ туралтэ шахиншах энээн тухай нэгэнтэ бэшэ хэлэһэн юм гээд Иранай шахиншахай правительство тусхайта ёһоор мэдүүлбэ. Совет Социалис Республикануудай Союзай правительство энэ мэдүүлгыень хараадаа абана. Иранай газар дээрэ бүхы янзын ракетнэ баазануудые түхеэрхэ эрхэ хариин гүрэнүүдтэ олгохогүй тухай шахиншахай правительствын найдуулһан ушар, мүн нотонуудые абалсаһан хэрэг СССР Иран хоёрой хоорондохи хүршэ ёһоной һайн харилсаануудай үндэһэ һуури бэхижүүлгэдэ, Дүтын, Дунда Зүүн зүгэй райондо эб найрамдал, аюулгүй байдал тогтоолгодо туһа нэмэри болохо байна. Советскэ правительство иигэжэ найдаһанаа мэдүүлнэ».

…АСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Британска импери һандаран доройтоно. **Хани нэгэдэ…онууд мэхэдэ орохые хүсэнэгүй.** „Юрэнхы дэлгүүртэ" орохые ехээр хүсэнэ. **Ехэ зүрилдөөн болоно**

…нально-сүлөөрэлгын …й болоходо, Англиин …ына эзэмдэлгын үндэ… һандараа һэн. Мүнөө …ай хани нэгэдэлһээ …н империин үлэгдэл …«юрэнхы дэлгүүртэ» …ь, хүсэдөөр һанда…тохо болоно.

…хы дэлгүүртэ» Анг…оходо нацануудай ха… …л улам бэхижэхэ гэ… …тэйгээр этигүүлхые …правительствын ном…эмы һэдэлгэ хэнэ. …хани нэгэдэлэй оро…соронд үлэһэн хол…саан хадаа гол түлэб …ческа болон финансо…о барисаан болоно. …хэхэдээ таможен…ф багаар тогтооxo …хани нэгэдэлэй оро…соорондохи холбоо ба…дэһэлдэг юм. «Юрэн…уртэ» оролго энээ…ахa, тиимэ болохо… …нии нэгэдэлэй оро…орондохи гол хол…саае һуларуулха бо…дэ хани нэгэдэлэй …а Англида эд бараа …дань таможенно ту…шэлхэ байна.

…н бодото ушар наца…ани нэгэдэлэй ороны… …ремьер-министрнүүдэй …иин Лондондо боло… …тодоор харагдаһан «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиие оруулха гэһэн Англиин правительствын һанаашалгые эдэ оронуудай буруушааха ушартай байһаниинь эли байна бшуу. Юуб гэхэдэ, хани нэгэдэлэй оронууд 1960 ондо 1754 миллион фунт стерлингын эд бараа Англида худалдаһан байгаа. Тиихэдэ эдэ оронуудай зариманиинь Англиин дэлгүүр дээрэ эд бараагаа гол түлэб худалдадаг байха юм. Хани нэгэдэлэй оронуудай Англида абаашажа худалдадаг эд бараанай табэнай гурбан хубида таможенно ямаршье түлөөһэн ашагдадаггүй юм. Экономическа шэнэ бүлэглэлдэ —«юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин ороходо, иимэ хүнгэлэлтэнүүд үгтэхэеэ болихо байна бшуу. Энэ дэлгүүртэ Англиин оролгые буруушаагшадай олон байһаниинь конференцидэ элеэр харагдаа.

Пакистанай президент Айюб-хаан: Брюссельдэ болоһон хэлсээнүүдэй («Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин орохо тухай августда болоһон хэлсээнүүд) үедэ зохёогдоһон дурадхалнууд Пакистанай гол хүсэл эрмэлзэлгые хангажа шадахагүй байна.

Канадын премьер-министр Дифенбейкер: Брюссельдэ Англиин табиһан эрилтэнүүд хангалтагүй.

Шэнэ Зеландиин премьер-министр Холиок: Брюссельдэ болоһон хэлсээнүүд худалдаа наймаанай талаар нацануудай нэгэдэлэй шухала аша туһые хүсэд һайнаар хангажа шадаагүй.

Индиин премьер-министр Неру: Хэрбээ Брюссельдэ зохёогдоһон дурадхалнуудай ехээр хубилгагдаагүй һаань, нацануудай нэгэдэл бүтэн үлэжэ шадахагүй… «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин орохо тушаа мүнөөнэй дурадхалнууд баталан абтаад байгаа гээшэ һаа, Индиин экономикодо тон муугаар нүлөөлхэ байна…

Австралиин премьер-министр Мензис: «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин орохо тухай табигдаһан эрилтэнүүд Австралиие хангажа шадахагүй.

Ганын финансын министр Гока: Европын «юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин ороо һаань, Гана тэрэнэй гэшүүн болохые хүсэнэгүй. «Юрэнхы дэлгүүртэ» оролсоод байгаа һаа, Африка удаан сагай турша соо хохидохо болоно.

Танганьикын премьер-министр Кавава: Европын экономическа нэгэдэлдэ оролсохо тухай һанамжые Танганьика буруушаана.

Макмиллан хадаа өөрынгөө политикые иигэжэ олоной зүгһөө яахадаа буруушаалгаа гээшэб? Нацануудай хани нэгэдэлэй оронуудай хоорондо наймаа хэхэдээ хүнгэлэлтэтэй байха ябадал хараалһан гурим Англиин «юрэнхы дэлгүүртэ» ороходонь тогтоогдохо гэжэ Брюссельдэхи хэлсээнэй үедэ хани нэгэдэлэй оронуудые үнэмшүүлжэ шадахабди гээд Англиин правительство һанажа болоо ха. Иигэжэ «юрэнхы дэлгүүртэ» өөрынгөө орохо тухай түсэбые һайшаалгахабди гэжэ Англи һанаһан байгаа. Теэд Макмиллан эдэ оронуудые мэхэлжэ шадаагүй. Дээрэ хэлэгдэһэн һанамжанууд энээниие эли тодоор харуулжа үгэнэ.

Брюссельдэхи хэлсээнэй үедэ Англи ямар нэгэн амжалта туйлаха гэжэ этигэдэггүйшүүл Англидашье олон бии. «Брюссельдэ мүнөө хүрэтэр болоно байһан хэлсээнүүд нацануудай хани нэгэдэлэй оронуудай хоорондо худалдаа наймаа эрхилхэ нэгэшье асуудалаар ямаршье найдуулга үгэжэ шадаагүй» гэжэ лейбористска партиин гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Гарольд Вильсон мэдүүлһэн байна.

Африкын оронуудай—нацануудай хани нэгэдэлэй гэшүүдэй хараа бодол тухай тусгаар тогтохо хэрэгтэй. Европын монополинуудай энэ нэгэдэл шэнэ аргаар колониальна дарлалта үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй. Энээниие һайнаар мэдэдэг дээрэһээ Африкын оронууд гэшүүн болоно «юрэнхы дэлгүүртэ» оролсохоһоо арсана бшуу.

Өөһэдынгөө һанаашалгын буруу һүрөөшье һаань, Англиин правительство хадаа «юрэнхы дэлгүүртэ» орохо һэдэлгэеэ саашадань үргэлжэлүүлхые хүсэнэ. Брюссельдэхи хэлсээн октябрьда дахяад болохоёо байна.

Хани нэгэдэлэй оронуудтай холбоо барисаанайнгаа һуларха байгаашье һаань, «юрэнхы дэлгүүртэ» орохые Англи яахадаа ехээр эрмэлзэнэ гээшэб?

Ушарынь хадаа «юрэнхы дэлгүүрэй» гэшүүн оронууд экономическа энэ нэгэдэлэй тогтоһон сагһаа хойшонхи табан жэлэй турша соо горьтой амжалта туйлаа. Эдэ оронууд капиталис дэлхэйн бүхы оронуудта орходоо һураггүй түргэнөөр хүгжэнэ. Энэ ушар Европын оронуудай «нэгэдэһэн» дээрэһээ болоо гэжэ «юрэнхы дэлгүүртэ» орохые идхагшад тайлбарилхые һэдэдэг байна. Энэ баталамжануудыень зүб зүйтэйдэ тоолохонь бэрхэтэй. Гэбэшье, капитализмын эрхэ байдалдашье экономическа «нэгэдэл» зарим шатада үйлэдбэри болон худалдаа наймаанай хүгжэлгэдэ туһалжа болохо байһые хараадаа абаха хэрэгтэй. «Дэлхэйн социалистическэ системын хүгжэлтын шухала асуудалнууд» гэһэн статья соогоо Н. С. Хрущев иигэжэ заагаа һэн: «Империалистнууд өөһэдынгөө гүрэнүүдэй хоорондын экономическа нэгэдэлнүүдые байгуулхадаа дэлхэйн капиталис ажахын зүн дэгээн хүгжэлтын муу хойшолонгуудые һуларуулхые эрмэлзэнэ гээшэ».

Нүгөө талаһаа «юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудай худалдаа наймаанда таможенно түлөөһэн горьтойгоор доошолуулагдаһан, валютын талаар хизаарлалтанууд һуларһан байна. Энээнһээ уламжалан Англиин эд бараа «юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудта худалдаха гээшэ бэрхэтэй болохо байна.

«Сүлөөтэйгөөр худалдаа наймаа эрхилхэ зоно» байгуулжа, удаань зүрилдөө хэдэг экономическа нэгэдэл—сүлөөтэ худалдаа наймаа эрхилхэ Европодохи нэгэдэл—байгуулжа, «юрэнхы дэлгүүрые» һуларуулха гэһэн Англиин һэдэлгэнүүд буруу һүрэһэн байгаа. Тиимэһээ гансаардангы байдалда орохоһоо түбэгшээһэн Англи хадаа «юрэнхы дэлгүүртэ» орохые ехээр хүсэдэг болоо.

Тэрэниие тиимэ хүндэтэйгөөр угтаагүй. Ушарынь «юрэнхы дэлгүүр» соо хоёр орон: Баруун Германи болон Франци хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг болоһон байгаа бшуу. Канцлер Аденауэрай Францида ошоһоной, илангаяа президент де Голлиин ФРГ-дэ һаяхан аяншалһанай һүүлээр Бонн Париж хоёрой хоорондохи холбоон нилээд ехээр бэхижэһэн байха юм. «Юрэнхы дэлгүүрэй» ударидагшад Англиие абахаһаа арсахагүй байбашье, тэрээндэ хоёрдохи шатын һуури олгохо хүсэлтэй байна бшуу. Тусхайлбал Баруун Европын экономическа нэгэдэлдэ Англиин орохые зүбшөөхэдөө Франци ФРГ хоёр политическэ нэгэдэл байгуулха гэжэ Англиин зохёожо байһан түсэбые таһалдуулха болоно. Теэд энэ хадаа «Европын нэгэдэл» дотор Англиин «бараг һайн һуури» эзэлхые хүсэдэг Макмилланай һанаанда таараангүй. Яаба хээбэшье, Макмилланшье, Аденауэршье Англи ФРГ хоёрой хоорондохи гүнзэгы ехэ зүрилдөөе зайсуулжа шадахагүй байна.

Баруун оронуудай хоорондохи зүрилдөөе шиидхэхэ гээшэ тон бэрхэтэй. Зүгөөр Холбоото Штадуудай хараа бодол тухай тогтохо шухала болоно. «Юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин орохые США зүбшөөхэһөө гадна, энэ алхам хэхыень баадхадаг. Юуб гэхэдэ, нацануудай хани нэгэдэлэй һандаран доройтоо һаань, Америкын эд бараа худалдаха үргэн дэлгүүр бии болохо гэжэ США һайн мэдэдэг байна бшуу. Тиигэбэшье, «юрэнхы дэлгүүр» Холбоото Штадуудтай мүнөө ехээр зүрилдэдэг болонхой. Тэрээндэ Англиин ороо һаа, «юрэнхы дэлгүүр» США-гай монополистнуудта аюултай зүрилдөөшэн болохо байна. Гэбэшье Америкын хүтэлбэрилэгшэд «Атлантическа ниитэ нэгэдэл» байгуулжа, «юрэнхы дэлгүүрые» гартаа абахабди гэжэ һанадаг байха юм.

Капиталис дэлхэйдэхи гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа нэгэдэл дотор зүрилдөөн бүри ехэ болохо байна. Юуб гэхэдэ, иимэ нэгэдэлнүүд хадаа капиталис дэлгүүрые хубаарилха, шэнээр хубаарилха шэнэ арганууд болоно бшуу.

С. Иванов.

(ТАСС).

Монгол hайхан орондо

Ч. Намжилов

3. Аялга дуунай андалдаан*)

(Замай дэбтэрhээ)

Эжэлhээ таhарhан хонид мэтэ ганса нэгэн сайбар үүлэнүүд огторгойгоор аалихан нүүжэ, алишье зүг баряад субажа ябаhаниинь ойлгогдоногүй. Теэд тээ үдэ үнгэрhэн хойно тэдэнэр ниилэhээр, хушуурhаар, бөөгнэрэн сугларжа, бараан хара үнгэтэй болоод наашалба. Уданшьегүй дорьботой шангаар тэнгэри нэрьежэ, зуралзаhан гар ташуураараа хоёр-гурба шабхадахадань, уhа бороошье гэжэ шааяшаба даа...

— Үдэртөө халуун наратай байгаад, үдэшэндөө иимэ hэрюун аадар орожорхиходоо, ямар зохид гээшэб! —гэжэ манай амаралтын байшангай хэрэлсы дээрэ зогсоhон хүнүүдэй дундаhаа Владимир Юрьев хүхюутэй шангаар дуугарба. Энэ нүхэрнай Улаан-Үдын ноохо угаадат фабрикын түрүү ажалшан. Хододоо дуу шуу татажа эхилдэг, волейбол, стол дээрэ теннис наадахадаа яhала бэрхэ энэ хүбүүн амаралтынгаа үедэ техникумэй шалгалтада бэлдэхэ hанаатай хэдэн олон номуудые абаашаhан байна. Теэд бэшэ нүхэдэйнгөө сэнгэжэ, хүхижэ байхада хэсүүшэг лаб даа.

— Ши, Володя, бороогой ороходо номоо үзэхэб гэжэ хүхинэ алтайш? Хүнэй амаралтаа үнгэргэхэдэ hаалта хэхэеэ «хорото зорилгоор» ерэhэн хүн гээшэ аа гүш,— гэжэ манай паровозо-вагонно заводой гагнууршан, коммунис ажалай ударник Михаил Федотов бүдүүн хоолойгоор, үнэхөөрөө дураа гутаhан шэнгеэр дуугараадхиба.

— Ажаглаад харыт даа, гансал манай энэ багта бөөн аадар ороно ха юм. Тугаар тэрэ Чойжин сүмэ гэдэг музейдэ хараа hэмнэйбди. Энэ Сонгино уулын «эзэнэй» дүрсэ бэшэнүүдтээ орходоо ямар аймшагтай hүртэй hэм. Тэрээнhээл боложо байна ха юм даа,— гэжэ мүхөөгөө үгтэхэ дурагүй Владимир Юрьев шоглон татажа, урдаhаань тулаба...

Үдэшэлэн, нара орохо болоhон хойно, тэнгэри дахяад сэлмэжэ, урин шарайгаа шарайлба. Манай амаралтын байшангайхид мүнөө үдэшэ хитад нүхэдөөр волейбол наадаха хэлсээтэй байгаа бэлэй. Теэд бороогой орожо, шабар шабха болоhон хада тэдэнэй зүгhөө ороймдоо хоёрхон хүниинь ерэбэ: бэшэндээ орходоо халта ахашаг наhанай Ян Цзян-фу, үшөө тиихэдэ ходол энеэбхилhэн шарайтай ябадаг, үндэр тэгшэ бэетэй Динь Дзянь-у. Түрүүшынь нүхэр бүмбэгэ сохиходоо шадабаригүй муушье hаа, халта мүлтэ монголоор дуугардаг байhан ха даа, яаха аргагүй «хэрэгтэй» байба. Тэрэгүй hаа, бидэнэр хитад хэлэ мэдэхэгүй, нүгөөдүүлнай ородоор мэдэхэгүй, яаха байгаа гээшэбибди.

— Би эндэ ерэhээр хоёр жэл боложо байнаб. Монгол орондо хитадууд барилгын хүдэлмэри хэнэбди. Өөрөө гушан таба наhатайб, гурбан үхибүүтэйб, — гэжэ Ян Цзян-фу аали даруугаар аад, үгэ бүхэнөө холо саанаhаа бэдэрэн гаргажа хөөрэнэ. Саашань юушьеб хэлэхэ гэhэн аад, мэдүүлэлээ зохёожо ядахадаа, өөрынгөө хэлэн дээрэ гурба-дүрбэн үгэ дуугараад орхино. Нүгөөдэ нүхэрынь: «Юугээршье туhалжа шадахагүйлби даа»— гэhэн шэнгеэр, миил урдаhаань хараад энеэнэ.

Тиигээд гэнтэ ажаглан гэhээ, амаралтын байшангай дэргэдэхи таримал сэсэгүүдтэй талмай дээрэ ород, хитад, монгол, буряад яhатанай түлөөлэгшэд сугларшаhан байбабди.

— Зай нигээд волейболой мүрысөөнэй хойшолуулагдаhан ушарhаа олон уласай аялга дуу андалдаанай үдэшые нээhэн дээрэ тоолоё,— гэжэ холо саанаhаа хэншьеб сортоотой шангаар соносхожорхибо.

— Манай амаралтын байшангай «габьяата артист» Владимир Юрьев дуулахань, — гэхэтэй адли набтархан бэетэй, шуран солбон ябасатай хүбүүн талмай дээрэ гаража ерэбэ.

> Саhатайшье байг, hалхитайшье
> байг,
> Сахилгаата тэнгэриин сээжэ
> руу —
> Замай холые зорихыемни
> Зүрхэмни намайе дуудана...

Бэлигтэй залуу композитор Александра Пахмутовагай бэшэhэн энэ дуунай ирагуу hайхан аялга Туулын голой эрьеын шугы бургааhан соогуур сууряатаба. Удаань нүхэдүүднай хоюулаа гаража, өөhэдынгөө арадай дуунуудые татаба. Амаралтын байшангай тогоошоной үхин Цэндсүрэн «Тагтаа» гэжэ дуу дуулаhанайнгаа hүүлээр, хатар наада харуулжа оробо. Тэндэ байhан хүнүүдэй альгаа ташахада бүри ехээр урмашаhандаа, энэ эдир бишыхан «зүжэгшэмнай» өөрынгөө хубида хүртэhэн сагhаа үлүүе ээлжэ. hүүлээрнь буряад арадай аялгануудшье зэдэлээ hааб даа. Мэдээжэ болоhон ород дуунуудые монгол, ород, буряад нүхэдүүд хамтаараашье дууланад. Тиигэжэ байтар «халажа ерэхэдээ» Ян Цзянь-фу нүхэрнай «Арбан табанай сара» гэжэ монгол арадай дуу аялгалуулжа оробо. Зүгөөр энэ юрэ бусын мүрысөөндэ манай танил жолоошон Одхон бултыемнай ахижа гараhан дээрэ тоологдобо.

> Алтан, мүнгэн бугыбшые
> Арсалан хотын урашуул
> hиилэhэн юм аа, хөө.
> Адхаруулан, мэлмэрүүлэн
> үйлаад яахабээ, хөө,
> Амар мэндэ hуубал уулзана
> шүүдээ, хөө.

Иимэ үгэнүүдтэй дуе нарибтар зөөлэн хоолойгоор, жэгтэй зохидоор нугалан, ханхинаса татахадань, зосоогоо уярангүй шагнахын аргагүй. Ород, буряад, хитад, монгол арадуудай түлөөлэгшэдэй үдэшэ гэhэн уулзалга ямар нэгэн тусхай бэлэдхэл гү, али тодорхой түсэбгүйгөөршье үнгэрөө hаа — удаан саг соо мартагдахагүй байhаниинь лабтай.

Үглөөдэр үдэшэнь бидэнэр олон зонтой Сонгинын амаралтын газар ошожо, зүжэг наада хараа бэлэйбди. Эгээн hонирхолтой юумэниинь юуб гэхэдэ, Түб аймагай Соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэд — үбгэ hамган хоёр Сэдэд Жамьян гэгшэд бүхэли үдэшэ шахуу программые ээлбэд. Өөhэдөө дуу дуулаха, хатар наадаха, циркын номерууды харуулхаhаа эхилээд, Монголой бэлигтэ уран зохёолшо Нацагдоржын бэшэhэн багахан зүжэгүүдые найруулан табинад. Тэдэнэй харуулhан богонихон үзэгдэлнүүд мүнөө үеын байдалтай нягта холбоотой. Жэшээлхэдэ, олоной зөөриие хямгадаха уялгатай аад, бүхөөр нойрсошоhон харуулшанай хайшан гэжэ буугаа хулуулгаhан тухай шадамар бэрхээр харуулхадань, зал соо hууhан хүн зон нарьяса энеэлдэнэд...

Манай амаралтын байшангай ажалшан, Монголой Арадай Хубисхалта Намын үнинэй гэшүүн Арабжаа үбгэжөөлтэй бусаха замдаа автобус соо зэргэлжэ hуубабди. Жараад гаран наhатай аад, сэмсэгэр сарюун энэ үбгэжөөлнай пенсидэ гараhаншье hаа, ажал хүдэлмэри хэнгүй байжа шададаггүй.

— Эндэтнай гайтай олон зон амаржа байна гээшэлтэй, яhала ехэ клуб аад лэ, hууха hууринууд үшөөл дуталдана,— гэжэ үбгэжөөлдэ хандабабди.

— Зундаа хэзээшье олон байдаг юм даа. Нэгэ hайн юумэниинь гэхэдэ, нарайтайшье эхэнэрнүүд хамаагүй ерэнэ, үхибүүдыень харууhалха бариха тусхай зон бии ха юм,—гээд үбгэжөөл үбэр дээрээ hуулгаад ябаhан аша басаганайнгаа монсогорхон толгойе үндөөд абана.

— Юрэ хараад байхада, танай ороной хүн зон ехэл олошоржо, үдэжэ байhан шэнжэтэй. Гурба-дүрбэн үхибүүдые дахуулhан, хүтэлhэн эжынэр хаанашье ябахада дайралдана,— гэбэбди.

— Тиимэ даа, hүүлэй хэдыхэн жэлэй туршада энэ ургалтань бүришье hаа элеэр харагдана. Теэд Монгол оромнай багтаажа ядахагүй, яhала уужам ха юм даа,—гээд үбгэн мэхэтэйгээр энеэбхилэн, үргэн дороо зорюута үлөөhэн хоёр-гурбан hахалаа шэмхэлээд абана.

— Энээхэн аша басагантнай хэн гэжэ нэрэтэйб? — гээд хойто hууриhаа амарагшадай нэгэн hонирхобо.

— Энхэ Туяа. Теэд нүгөөдэ гурбаниинiшье Энхэ Баяр, Энхэ Жаргалан Энхэ Түбшэн гэжэ байгаад адлирхуу нэрэтэйнүүд юм даа. hайн сагта түрөө ха даа, hайхан нэрэтэй ябаг гэжэ зосоогоо би hанагшаб,— гээд үбгэжөөл ехэл сэдьхэлээ ханангяар бидэнэй урдаhаа шэртэн hуугаа бэлэй.

*) Түгэсхэл. Эхиниинь 159, 204 номерто.

Энээниие мэдэхэ гүт?

ТОНШУУЛ—БОРБИЛОО

Буряадай ой тайгануудта зургаан зүйлэй тоншуул бии юм. Турлаагhаа багашаг аад, 330—360 грамм татадаг хара тоншуул эгээл томо тоншуулай тоодо ородог. Алаг үнгэтэй борбилоодол адли тоншуул эгээл бага гэжэ тоологдодог байна. 21—25 грамм татадаг энэ тоншуул борбилооhоо тээ томоор харагдадаг.

Тоншуул-борбилоогой бэень сагаан hудалтай хара үнгөөр бүрхөөгдэнхэй, духадань улаан тэмдэг харагдадаг. Алаг тоншуулдал адлирхуу иимэ тоншуул бургааhа, мойhо, яблока, уляангир модонуудай ургадаг нуга газарнуудаар байрладаг юм. Үүрээ модоной хүндыдэ заhадаг, май hарада 5—8 үндэгэ гаргадаг.

Тоншуул-борбилоо гол түлэб хорхой шумуулнуудаар, диилэнхидээ ой модоной хоротонуудаар хооллодог байна. Зундаа—модоной эшын газаа талада hуухан хорхой шумуулнуудые түүжэ эдидэг, үбэлэй сагта холтоhоной досоо талада хороhон хорхойнуудые түүдэг юм. Ехэнхи ушарта модоной hалаануудта хороhон хорхойнуудые түүдэг байха. Модо гэмтээдэг хорхойнуудые түүжэ эдидэг энэ тоншуул ехэ туhатай.

Үндэгэеэ дараха үедөө абяа шэмээгүй боложо хородог, бэшэ сагтаа шууятай болодог.

Намар, үбэлэй үедэ тоншуул-борбилоо городой үйлсэ талмайнуудтахи ургамал модонуудта нүүжэ байрлана. Жэшээнь, үнгэрэгшэ үбэл ашатай туhатай эдэ шубуудые городой үйлсэ, талмайнуудтахи уляангир модонуудта ходо хаража болохо байгаа.

Ин. Котов.

КИНО

ЭСЭГЭ БАСАГАН ХОЁРОЙ ХООРОНДОХИ ТЭМСЭЛ

Республикымнай кинотеатрнуудай экран дээрэ Литвагай киностудиин табиhан «Хари зон» («Чужие») гэhэн уран hайханай фильм гаража байна. Харагшадта мэдээжэ болоhхой М. Гедрис тус фильмые табяа.

Фильм соо зөөри хогшолой тала баридаг Вилкишюс гэгшэ коммунис үзэл суртал дагагшадай урдаhаа эсэргүүсэн бодоно. Энэ зохёолой үйлэнь нэгэ бүлын ажаhуудал дээрэhээ абтанхай. Эсэгэ басаган хоёр эбсэшэгүй дайсад болоhоор харуулагдана.

Иренэй эсэгэ Вилкишюс Литвагай тосхондо нэбтэрэн орожо байгаа шэнэ байдалые буруушаажа, коммунистнарые хайра гамгүйгөөр хюдаhанайнгаа түлөө олон жэл түрмөөр тэнэhэн хүн. Тэрэл хэбээрээ бусажа ерэхэдэнь, нютагтань колхоз тогтэшонхой, залуушуул коммунис үзэл болдолтой боложо байба.

Антанас Давейка гэгшын ударидалга доро ажабайдал орьёлон бусална. Хүнүүдэй хоорондохи нүхэр ёhоной хании барисаан, тэдэнэй ажалдаа дуратай байлга Вилкишюсэй hанаанда тааранагүй... Үни хада буляажа абаhан алта мүнгэнэйнь hанаандань орожо, нютагайнгаа зониие дахинаа адха соогоо бажуухаб гэhэн бодол түрэбэшье, бэелүүлэгдэнэгүй. Тэрэнэй үншэн ганса басаган Ирен шэнэ дэлхэй тээшэ, шэнэ абари зантай зон тээшэ эрьенхэй. Артистка Г. Баландите Иренэй образые бэрхээр гаргажа шадаа. Бага наhандаа эхэhээ гээгдэhэн энэ басагандаа эсэгын сэдьхэл, энхэрэл Вилкишюс үгэжэ шаданагүй, харин өөрынгөө зэрлиг зэбүүн зангаар холодуулна. Юундэб гэхэдэ, тэрэнэй ажал хэрэг гансал өөрынь ашаг туhада зорюулагданхай, тиигээд басаганайнгаа урдаhаа шунахайран бодоно. Эсэгэhээ зугадажа ошоhон Ирен тэрээн тухайгаа нигэжэ бодоно: «Дахин уулзаха аа гүб? Тэрэ хүн мүнөө хайшаа ошоо хаб, юугээ бэдэрнэб, хаанашье ошоходонь, нам шэнгил хүнүүд угтаха бэшэ гү?» Нээрээшье, хаа яанагүй коммунизм байгуулжа байhан совет хүнүүд тэрэниие угтаха юм.

Вилкишюс өөрынгөө хуушан бодолтой, зэрлиг абари зантай тэмсэжэ шадаагүй hаа, ажабайдалай эрьесын газаа тээ үлэшэхэ болоно. Антанас Давейка—hонор ухаатай, хатуу зоригтой, эсэгынгээ хэрэгые нэрэтэй түрэтэйгөөр үргэлжэлүүлжэ ябаhан хүн. Давейка Антанасай эсэгэ эгээ түрүүшын колхозой түрүүлэгшэ ябаhан, hүүлдэ дайсадай гарhаа унаhан нүхэр байба... Вилкишюс Антанасай урдаhаа бодоходоо, тэрээнтэй тэнсэхэгүйб гэжэ мэдэрнэ. Антанасай талада бүхы арад зон байна ха юм.

Тус кинофильмые жэшээтэ hайн зохёол гэжэ болохогүй. Дутуу дунданууудаар олон: үйлэнь удаан хүгжэнэ, геройнуудай абари зан хүгжэлтэгүй шэнги. Гол геройн хүдэлдэг бригадын нүлөөн тэрэнэй хүгжэлтэдэ багаар туhална. Харахада Антанас лэ Вилкишюстэй тэмсэнэ. Хэды дутагдалнуудтайшье hаа, тус фильм hонирхолтой. Ажабайдал гээшэмнай тэмсэл мүн гэжэ харуулагдана. Энэ тэмсэл соо шэнэ юумэн, шэнэ үзэл суртал илан мандана.

Н. Дампилов.

Хилын саанаhаа

КУБЫН РЕСПУБЛИКА. «Кубын телефон иквипмент» гэжэ гүрэнэй мэдэлдэ абтаhан предприятиндa хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүд бүтээгдэдэг юм. Эндэ үйлэдбэринь нилээд ехээр нарнжуулан hайжаруулагданхай. Цехүүдтэнь мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэлгэдэнь социалис оронуудhаа ерэhэн мэргэжэлтэд туhална. Зураг дээрэ: предприятиин цехүүдэй нэгэн соо. Телефонно аппарадуудые хабсардаг лини.

Пренса Латинын—ТАСС-ай фото.

ООН-ой Генеральна Ассамблейдэ хабаадаха СССР-эй делегаци Нью-Йоркдо ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 16. (ТАСС). Сентябриин 18-да нээгдэхэеэ байhан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна Ассамблейн XVII сессидэ хабаадахын тулада СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко түрүүтэй СССР-эй делегаци Нью-Йоркдо ерээ.

Хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ зорюулан, А. А. Громыко Нью-Йоркын аэропорт дээрэ доро дурсагдаhан мэдүүлгэ хээ: Нью-Йоркын эрхэтэдтэ, Америкын бүхы арадта Советскэ правительствын, советскэ делегациин зүгhөө хамагай түрүүндэ hайниие хүсэнэб.

Мүнөө дэлхэй дээрэхи оршон байдал ямар байнаб гэхэдэ, уласхоорондын шухалын шухала асуудалнууд шиидхэгдээгүй байhаар, энээнhээ уламжалан, оршон байдал аюултай, шахардуу шанга боложол байна. Иимэ эрхэ байдалай тохёолдоод байхада, ушар байдалай аюултайгаар хүгжэлтэhөө, шэнэ дайнай аюулhаа хүн түрэлтэниие зайсуулжа шадахаар үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала болоод байна.

Эгээн иимэhээ эдэ хойшолуулашагүй зорилгонуудые шиидхэхэ талаар бодото үрэ дүн туйлахын тулада ООН-ой Генеральна Ассамблейн болохоёо байгаа XVII сесси бүхы оролдолгоёо гаргаха гэжэ арадууд хүлеэхэ эрхэтэй.

Тогтоhон сагhаа хойшо арадуудай хоорондын эб найрамдалай, хани барисаанай политикые хододоо бэелүүлдэг Совет гүрэниие манай делегаци сесси дээрэ түлөөлхэ байна. Генеральна Ассамблейн хаража үзэхэ ёhотой шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэхын тулада, эб найрамдал хангахын тулада өөрhөө дулдыдаха бүхы юумэ советскэ делегаци хэхэ байна.

УССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Л. Ф. Паламарчук түрүүтэй Украинын делегаци, БССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр К. В. Кисилев түрүүтэй Белоруссиин делегаци мүн лэ энэ самолёдоор Нью-Йоркдо ерээ.

Советскэ делегациин США-да ошоод байhан тухай

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 15. (ТАСС). СССР-эй Хүдөө ажахын министр К. Г. Пысин түрүүтэй советскэ хүдөө ажахын делегаци Холбоото Штадуудта ошоод байнхай. Мадисон (Висконсин штат) городтохи Висконсинска университедэй научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэритэй делегаци сентябриин 13-да танилсаа. hү haалиин малай, газарай хүрьhэ шэнжэлэлгын, генетикын кафедрануудта советскэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ороhон байна. Удаань гибриднэ кукуруза ургуулха талаар Америкын мэдээжэ болоhон мэргэжэлтэ профессор Нилэй туршалгын полинуудые тэдэнэр хараа. Энэ үдэр үдэшэлэн советскэ делегациин гэшүүд Висконсинска университедэй научна хүдэлмэрилэгшэдтэ айлшалаа.

Мадисон шадарай хүсэдөөр оньhожоруулагдаhан шубуунай фермые совет мэргэжэлтэд үсэгэлдэр хараhан байна.

hү буйлуулдаг Висконсинска кооперативта советскэ делегациин гэшүүд айлшалаа.

Советскэ Союзhаа ерэhэн айлшадые Америкын фермернүүд болон эрдэмтэд халуунаар угтаа.

ШАТАР

Буряадай АССР-эй чемпионат

Буряадай АССР-эй чемпионадай 6-дахи уулзалгада Ушаков ахин гараа. Тэрээнтэй наадаhан Назимов түрүүшээртээ hайн ябадалнуудые хэбэшье, хэдэ дахин алдуу хэжэ, шүүгдэhэнээ мэдэрээ.

Удаан наадангүйгөөр Сампилов Салтановые, Власов Хабухаевые шүүбэ. Черноскутов—Бурлов, Захаров —Межов гэгшэд тэнсээ. Бусад партинуудынь хойшолуулагдаа.

Табадахи уулзалгын hүүлээр Ушаков 6 очкотой, Власов —5, Мельников, Сумкин гэгшэд тус бүридөө 4—4 очкотой болонхой.

А. Малиев.

Сагай ударил

Гидрометбюрогой мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, хура бороо орохогүй. Баруун зүгhөө hулаханаар hалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 0—2 градус хүйтэн, үдэртөө 15—17 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Сентябриин 19—20-ной үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, шииг нойтон орохогүй. Зарим нютагуудта манатай байха. hүниндөө хюруу унаха. hулаханаар hалхилха. Хойто аймагуудта hүниндөө 4—9, бусад аймагуудта нэгэ градус дулаанhаа 4 градус хүрэтэр хүйтэрхэ. Үдэртөө хойто аймагуудта 7—12, бусад аймагуудта 13—18 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Мүнөөдэр Суэцкэ канал дээрэ

КАИР, сентябриин 15. ТАСС-ай корреспондент С. Соловьев нигэжэ дамжуулна:

Египедэй залуу республикые дарахые hэдэн, өөhэдынгөө бүхы лоцманууд, техникүүд болон бусад хүдэлмэрилэгшэдые Суэцкэ каналhaa империалис оронуудай дуудажа абаашаhаар мүнөөдэр 6 жэл гүйсэбэ. Тэдэнэр каналай хүдэлмэридэ бэрхэшээл тохёолдуулха, ороной экономическа байдалда hаад түбэг тataха, тиигэжэ зэбсэгтэ интервенци эмхидхэхэ шалтаг олохо гэжэ оролдоhон байгаа бшуу. Тэдэнэй техническэ мэргэжэлтэдгүйгөөр египедэйхид каналай хүдэлмэри эмхидхэжэ шадахагүй гэжэ hанахадаа, империалистнууд эндүүрhэн байгаа.

Тэрэ гэhээр үнгэрhэн зургаан жэл хадаа каналай хүдэлмэриин муудаагүй, харин hайжарhые харуулна. ОАР хадаа Англиин болон Францийн мэргэжэлтэдhээ дутуугүй өөрын мэргэжэлтэдые эдэ жэлнүүдтэ бэлэдхэжэ шадаа.

Мүнөө канал дээрэ Египедэй 136 лоцман хүдэлнэ. Захиргаанай болон техническэ бүхы тушаалнуудые өөрынь хүдэлмэрилэгшэд даажа байдаг, канал соогуур бүри олон суднануудые гаргаха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ, шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо, буксирна шэнэ суднанууд худалдажа абтаа. 40 фут хүрэтэр уhанда шэнгэдэг суднануудые гаргадаг болохын тулада каналые үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ түсэбүүд зохёогдожо байнхай гэжэ «Аль-Маса» газетэ мэдээсэнэ.

Бразилидахи байдал

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 15. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Бразили городhoo иигэжэ дамжуулна. Захиргаанай ямар түхэлтэй байха тухай асуудалаар асуултые ерэхэ жэлэй январиин 7-до үнгэргэхэ гэжэ сенат болон Бразилиин Национальна конгрессэй депутадуудай палата тогтоогоо. Мүн конституцида оруулагдаха заhабари hайшаагдаhан байна. Энэ заhабариин ёhoop Национальна конгрессэй заhабаригүйгөөр саг зуурын правительство байгуулхыень президент Жоао Гулартда зүбшөөгдэнэ.

Бразилида үсэгэлдэр соносхогдоhон бүгэдэ ниитын забастовко үргэлжэлhөөр. Энэ оной октябрьда асуулта үнгэргэхэ, нэгэн доро hунгалта хэхэ эрилтэ табинабди гэжэ Бразилиин профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд забастовкын болохын урда үдэр мэдүүлhэн байна.

Америкын сэрэгэй советнигүүд Лаосhoo гаргагдажа эхилээ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 15. (ТАСС). США өөрынгөө сэрэгэй советнигүүдые Лаосhoo гаргажа эхилээ гэжэ гүрэнэй департамент үсэгэлдэр соносхоо. Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ Джозеф Рип иигэжэ мэдүүлээ. Лаос тушаа Женевэдэхи хэлсээнүүдэй ёhоор октябриин 6 хүрэтэр Америкын советнигүүд хүсэдөөр гаргагдаха.

БКП-гэй Ц[...] пленум

СОФИ, сентябри[...] (ТАСС). Болгариин [...] партиин Центральна [...]дэй пленум үсэгэлдэр [...]лоо.

Болгариин Арадай [...]ликые 1961—80 онуу[...] жөөхэ холын хараата[...]дэй гол зорилгонуу[...] БКП-гэй ЦК-гай нэгэ[...]ретарь Тодор Живко[...]хэл хээ.

1961—80 онуудта Б[...] Арадай Республикые[...]хэ талаар Болгарии[...]нис партиин VIII съе[...]рективэнүүдэй проек[...]хэлэлгын болоhоной [...] пленум нэгэн дуугаар[...] абаа.

Бүгэдэ арадай зүб[...]сэлгэ эмхидхэхын тү[...]рективэнүүдэй проек[...]лэлдэ толилхо гэж[...]шиидхээ гээд БТА [...]мэдээсэнэ.

КОБДО ГОРОДОЙ 200[...]

УЛААН-БААТАР, [...]риин 15. (ТАСС). [...] Кобдо городто ехэ [...] боложо байна—горо[...]hoop хоёр зуун жэлэ[...]тын ажалшад тэмдэ[...]

Кобдо хадаа Мон[...]тайн саhата хадану[...]мойдо, гоё hайхан г[...]шодог город юм.

Революциин урда [...]до город хүсэд hан[...] имагтал хэдэхэн ул[...]гажа байдаг hэн.

Арадай засагай то[...]hаа хойшо үргэн [...]сэнүүдтэй, олон д[...]руул гэрэлтэй байш[...] мүнөө үе сагай шэнэ [...]байгуулагдаа. Энэ г[...]дын аймагай—эгээн [...]ластьнуудайнь нэгэ[...]мышленна болон со[...]рын шухала түбы[...]хой.

Автомобиль заh[...]мастерскойнууд, эл[...]ци, эдеэ хоолой [...]промышленна бусад[...]тинууд эндэ бариг[...]

МОНЦАМЭ аген[...]дээсэhэнэй ёhoop, [...]юрэнхы эрдэмэй бо[...]hуралсалай газар[...]мянга гаран эдир з[...]бүүд, басагад hура[...]тал hүүлшын хоёр [...]ша соо 20 гаран то[...]ганууд ашаглалгада[...]

Ажалай шэнэ, ехэ[...]нуудые туйлажа, [...]ажалшад өөрынгөө [...]угтаа.

ДЭЭРМЭШЭН ЁhОН[...] ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭ[...]

ГАВАНА, сентяб[...] (ТАСС). Кубын Ре[...]нө зэбсэгтэ хүсэнүү[...]нистерство иигэжэ [...] Америкын сэрэгэй[...] Кубын агаарай хил[...]риин 12-то дабаж[...]провинци шадар К[...]маатай уhан соо я[...]бын худалдаа найм[...]на дээхэнүүр ниид[...]

Де Голлиие х[...] тушаа[...]

ПАРИЖ, сентя[...] (ТАСС). Президент[...]лиие хорлохо зор[...]хан хэгдэhэн hэдэ[...]хидхэгшэ Анри Н[...] Франциин полици[...]дэр арестовалжа[...]хаахадань, тэрэ өө[...]ложо алаа гээд х[...]дээнүүдтэ үндэhэл[...] Пресс агентствэ д[...]

Ээлжээтэ яд[...] тэhэрэлгэ х[...]

НЬЮ-ЙОРК, сен[...] (ТАСС). Невада [...]туршалгын полигон[...]боото Штадууд ү[...]зар доро ядерна[...]хээ гэжэ атомай э[...]талаар комисси [...]

Редактор Ц. Ц. Ц[...]

Манай адрес, телефо[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 2[...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ред[...] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной [...]пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советск[...]тельства—47-59, промышленности, транспорта, инф[...] 35-14, культуры, литературы и искусства—34[...] и рабселькоров—40-49, отдел переводов и корр[...] —35-95. бухгалтерия —37-32. Для междугородн[...]говоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00979. Зак. [...]